

Η ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ

Δελτίο Επικοινωνίας Μελών Συνδέσμου Καλοσκοπιτών Παρνασσίδας «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΛΟΣΚΟΠΙΤΩΝ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»

Διεύθυνση Γραφείου: Σωκράτους 79 - 81 Αθήνα 104 32, Τηλ. 52.38.158

(Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο: το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' - ΧΡΟΝΟΣ 22ος - ΤΕΥΧΟΣ 105, ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1997

ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑΣ

Τώρα που ο σύγχρονος τρόπος ζωής, έχει φτάσει και στο πιο μακρινό χωριό αντιλαμβανόμαστε πως αυτό που λέμε παραδοσιακή αγροτική ζωή, ήταν κάτι πολύ σημαντικό.

Όλοι μας εγκαταλείπουμε εκείνη τη ζωή, επειδή είχε μόχθο και στερήσεις πολλές. Η σύγχρονη ζωή είναι περισσότερο άνετη και πιο πλούσια. Τη φτώχεια κανείς δεν τη θέλει.

Ενώ όμως εγκαταλείπουμε τη φτώχεια, νοιώθουμε ότι εγκαταλείπουμε και κάτι άλλο. Εγκαταλείπουμε ένα μέρος της ψυχής μας. Διότι εκείνη η φτωχή ζωή διέθετε και μια πλούσια ψυχή σε συγκινήσεις, σε χαρές και λύπες. Ας ζούσαμε μέσα στη φτώχεια, η ψυχή μας ήταν πλούσια. Τώρα συμβαίνει το αντίθετο. Το σώμα είναι πλούσιο αλλά η ψυχή είναι φτωχιά. Γι' αυτό όλοι μας, τρέφουμε μια μεγάλη νοσταλγία για εκείνους τους καιρούς. Όσοι από μας ζήσαμε την εσωτερική ζωή της Κουκουβίστας, δηλαδή, ζήσαμε τον παραδοσιακό της πολιτισμό, νοιώθουμε να μας βασανίζει μια μεγάλη έλλειψη. Διότι δεν νοσταλγούμε μια φτωχή ζωή αλλά ένα οργανικό σύνολο αξιών της ψυχής, που καθώς απομακρυνθήκαμε από την Κουκουβίστα δεν τον ξαναβρήκαμε.

Και πρέπει να το πούμε για να το ξέρουν οι μεταγενέστεροι. Εκείνη η ζωή είχε ένα μεγαλείο που δεν το συναντά κανείς στη ζωή των σύγχρονων πόλεων. Διότι εκείνη η ζωή κάλυπτε το σύνολο του ανθρώπου, βρισκόταν δηλαδή στα ανθρώπινα μέτρα, ενώ ο σύγχρονος τενοκρατικός πολιτισμός δεν καλύπτει όλες τις πνευματικές ανάγκες του ανθρώπου και μέσα στο μεγάλο του πλούτο δεν νοιώθει ολοκληρωμένος. Νοιώθει μάλιστα μικρός και ασήμαντος μπροστά στα μεγάλα επιτεύγματα.

Αντίθετα μέσα στον παραδοσιακό πολιτισμό, ο καθένας ήταν μια σημαντική προσωπικότητα, μια παρουσία και όχι ένα άγνωστο και αδιάφορο

αντικείμενο των μεταφορικών μέσων των εργοστασίων και των γραφείων.

Για τους παραπάνω λόγους μένει έντονη μέσα μας, η μεγάλη νοσταλγία εκείνης της οργανικής και ανθρώπινης ζωής. Η νοσταλγία όμως έχει ήδη περάσει διότι οι νεώτερες γενεές που έρχονται δεν έχουν τίποτα να θυμηθούν, ούτε να νοσταλγήσουν. Τι θα μείνει λοιπόν από εκείνο το μεγαλείο του παραδοσιακού πολιτισμού; Τα μόνα που δεν πεθαίνουν, είναι τα αντικείμενα χρήσεως, εκείνα τα εργαλεία, όπως οι αργαλείοι, η ρόκα, η ανέμη και ένα σωρό άλλα παρόμοια πράγματα. Είναι τα μόνα με τα οποία μπορούμε να αντισταθούμε στο χρόνο.

Κι ωστόσο και αυτά τα αντικείμενα μπορεί να καταστραφούν άμα δεν τα συγκεντρώσουμε. Θα χρειαστεί ένας ακόμη συναγερμός ανάμεσα στους χωριανούς μας για να περισώσουμε τους τελευταίους μάρτυρες του λαϊκού πολιτισμού του χωριού μας. Προς Θεού, να μη χαθεί τίποτα.

Ακόμη και το πλέον ταπεινό αντικείμενο, ένα λιχνάρι, ένα τσουράπι, ένα ξύλινο κουτάλι, μια γκλίτσα, μια κουρίτα, ένα σαμάρι, που κατασκευάστηκε από χωριανό μας σε καιρό παλιό.

Η αρχή έγινε. Ιδρύσαμε ένα «Μουσείο Λαϊκού Πολιτισμού της Κουκουβίστας» και το εγκαταστήσαμε σε αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου. Το μουσείο μας αυτό ευτύχησε να το αγκαλιάσει και περισσότερο ακόμα και από το σπίτι της η Φιλίτσα Αλεξίου που αριθμεί όλα τούτα τα αντικείμενα και τα κατέγραψε σε ειδικό βιβλίο με το όνομα του δωρητή και μένουν εκεί για να τα βλέπουν οι επόμενες γενεές.

Υπάρχει πιο ευγενικό έργο από αυτό; Υπάρχει μεγαλύτερη τιμή προς το μεγάλο πολιτιστικό παρελθόν του χωριού μας από αυτό;

ΑΘΑΝ. ΜΑΛΕΒΙΤΣΗΣ

ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΤΙΚΕΣ ΒΡΑΔΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τον Αύγουστο, όλοι οι δρόμοι οδηγούν στην Κουκουβίστα. Έτσι ο αγαπημένος μας αυτός μήνας συγκέντρωσε από κάθε γωνιά της Ελλάδας και του εξωτερικού χωριανούς μας και περαστικούς που ήλθαν για να περάσουν στιγμές νοσταλγικές μέσα στην πανέμορφη φύση που συνδυάζει την επιβλητική ομορφιά της πανύψηλης Γκιώνας και των γάργαρων νερών του Κεφαλόβρυσου και να ζήσουν στιγμές κατάνυξης στις Εκκλησίες της Αγίας Παρασκευής του Αη-Γιώργη και της Παναγίας.

Ήλθαν στο νου μας παλιές δόξες τότε που το χωριό βρισκόταν στη μεγάλη του ακμή και βοούσε η ζωή στα αλώνια, στα αμπέλια, στα χωράφια, στα βοσκοτόπια...

Οι προσπάθειες που κατέβαλαν οι φορείς του χωριού μας (Κοινότητα και Σύλλογοι), για να παρουσιάσουν εκδηλώσεις, αθλητικές συναντήσεις, διασκεδάσεις, ήταν αξιέπαινες και με αποτέλεσμα.

Θα αναφέρουμε ενδεικτικά μερικές από αυτές:

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

(Σάββατο 19.8.1997) Απόγευμα αφιερωμένο σε θέματα υγείας. Τρεις γιατροί, τρεις αναγνωρισμένοι επιστήμονες, οι χωριανοί μας Νίκος Αντωνίου, Ευθύμιος Χαμηλός και ο φίλος του χωριού μας, γιατρός καθηγητής Πάνος Δημακόπουλος, μας ανέλυσαν θέματα που αναφέρονται στην υγεία και μας καθήλωσαν όλους για τρεις ώρες στην κατάμεστη αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου του χωριού. Οι εκλεκτοί ομιλητές με την προβολή σλαϊτς μας κράτησαν ζωντανό το ενδιαφέρον και δεν είναι λίγοι που μας ζητούν επίμονα την οργάνωση μιας παρόμοιας εκδήλωσης και στην Αθήνα.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΝΟΣΤΑΛΓΙΕΣ

Κυριακή 19.8.1997 Νοσταλγικές αναμνήσεις από την παιδική ηλικία περίπου 70 χωριανών παιδιών που το 1944, είχαν φιλοξενηθεί σε ξενοδοχειακή μονάδα των Καμένων Βούρλων, για να ανακουφισθούν οι οικογένειές τους από τη δυστυχία που μας είχε βρει ύστερα από το κάψιμο των σπιτιών μας. Την πρωτοβουλία για τη συγκινητική αυτή συγκέντρωση είχε η Μαρία Κολλύρη που ανέλυσε το ιστορικό της, ο δε Παναγ. Ιωάν. Μαλιβίτσας (Σουπογιάννης) μας διάβασε επιστολή που την εποχή εκείνη είχε στείλει στον υπεύθυνο της οργάνωσης (δημοσιεύεται στη σελίδα 124).

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Παρασκευή 15.8.1997 Εορτάσθηκε η μνήμη της Παναγίας με κατανυκτική Θεία Λειτουργία και αρτοκλασία του Συλλόγου Λαμίας στο προαύλιο του Ναού της Ρούγας.

Το απόγευμα έγιναν αγώνες δρόμου που

οργανώθηκαν από τον Αθλητικό Όμιλο και στους οποίους έλαβε μέρος μεγάλος αριθμός νέων παιδιών με αξιόλογες επιδόσεις (λεπτομέρειες στην Εφημερίδα «Ο ΑΘΛΗΤΗΣ».

Από τα γενέθλια της δεκαετίας του Α.Ο. Οι Πρόεδροι της Κοινότητας των δύο Συλλόγων και το Διοικητικό Συμβούλιο του Αθλητικού Ομίλου μπροστά στην τούρτα των γενεθλίων.

ΓΙΟΡΤΑΣΑΝ ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ (15.8.1997)

Πολλά είναι τα παιδιά της Κουκουβίστας που αποτελούν λαμπρό παράδειγμα, γιατί κράτησαν την ιερή φλόγα της αθλητικής παράδοσης και έκαναν ευρύτερα γνωστό το όνομα του χωριού μας, τον αθλητικό χώρο (Γ. Πρόβολος, Ι. Λάιος, Κώστας Κόλλιας, κ.λ.π.). Από το 1987, όμως λειτουργεί ο οργανωμένος, ο αθλητικός όμιλος «Αγγ. Σίμος» και φέτος συμπλήρωσε 10 χρόνια ζωής. Το σημερινό διοικητικό Συμβούλιο, γιόρτασε το γεγονός, με λαμπρότητα, στην αίθουσα του Δημοτικού Σχολείου, όπου παρουσία όλων των χωριανών μας κόπηκε η γενέθλια τούρτα και δόθηκαν ευχές για παραπέρα αγωνιστικές επιτυχίες. Να τα εκατοστήσει λοιπόν ο Α.Ο.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΙΜΑΤΟΣ

(Σάββατο 16.8.1997) Με πρωτοβουλία του Συλλόγου Καλοσκοπιτών Λαμίας, έγινε με επιτυχία η οργάνωση της αιμοδοσίας όπου δώδεκα χωριανοί μας ανταποκριθηκαν στην πρόσκληση και πρόσφεραν αίμα.

Εν τω μεταξύ σε σεμνή τελετή που έγινε στην πλατεία του χωριού τίμησαν τους αιμοδότες οι Σύλλογοι Καλοσκοπιτών Αθηνών και Λαμίας και ευχαρίστησαν εκείνους που αφιέρωσαν υπεύθυνα λίγα λεπτά από τη ζωή τους δίνοντας αίμα.

Με ζεστά λόγια η Μαρία Κολλύρη Νικολοπούλου ανέπτυξε τη χρησιμότητα του θεσμού της αιμοδοσίας και τόνισε ότι οι φιάλες του αίματος αποτελούν διαβατήριο για τη διατήρηση στη ζωή χιλιάδων ανθρώπων.

Στη συνέχεια η Φιλίτσα Αλεξίου πρόσφερε τιμητικό δίπλωμα των συλλόγων στους αιμοδότες.

Αυτοί που τιμήθηκαν είναι:

Σίμου Μαρία του Αλεξ., Παπαγεωργίου Κούλα, Μώρη Αφροδίτη του Ν., Τούμπα Κωνσταντίνα του Αθαν., Χαμηλού-Αξιώτη Κατίνα, Αξιώτου-Μάρκου

Σούλα, Μαλεβίτση Μαριάννα του Αθαν., Χαμηλός Κατερίνα του Ευθ., Κωστούρος Δημήτριος του Π., Χαραλάμπους Κώστας, Κόλλιας Αθανάσιος του Δημ., Χαμηλός Δημήτριος του Ιωάννου, Παναγιόκο-λάου Γεώργιος του Π., Μώρης Ευθύμιος του Αθαν., Χαμηλός Απόστολος του Ιωάν., Χαμηλός Ανδρέας, Σφετσιώρης Χαράλαμπος, Τζαμτζής Νικόλας, Βασιλείου Ιωάννης, Ζούγρος Νικ. του Π., Δανιήλ Γεώργιος, Χασιακός Αθανάσιος του Π., Γεωργίου Ιωάννης του Ν., Μώρης Γεώργιος του Ν., Παπαβασιλείου Βασίλειος, Κατσανιώτης Γεώργιος, Θειακός Αντώνης, Αλεξίου Μαρία του Αλέκου, Μάρρα Κική, Σερέτης Παρασκευάς, Καραμπότσου Ευαγγελία, Γεωργίου Παρασκευή του Νικ., Τσόχλα - Παπαδοπούλου Γιώτα, Μπουρτζάλας Κώστας.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ

(Σάββατο 16.8.1997) Στις 16 Αυγούστου 1997 στην Κακοτράχη και παρουσία του δωρητού Δημητρίου Ευσταθίου και της συζύγου του, έγιναν τα εγκαίνια της παιδικής χαράς.

Παραβρέθηκαν ο Πρόεδρος της Κοινότητας, οι Πρόεδροι των Συλλόγων και πλήθος χωριανών και επισκεπτών. Όλοι έδειχναν χαρούμενοι γιατί το μεγάλο αυτό έργο είναι δείγμα πολιτισμού για το

Ο δωρητής Δημ. Ευσταθίου κόβει την κορδέλα των εγκαινίων της παιδικής χαράς.

χωριό μας και γιατί δημιουργήθηκε ένας χώρος άθλησης, ψυχαγωγίας, αναψυχής, υψηλής αισθητικής και είναι μια ανιδιοτελής προσφορά προς τα παιδιά από τα οποία δεν ζητάμε τίποτε άλλο παρά να γίνουν καλοί και αγαθοί πολίτες.

Η ευχαρίστηση όμως των παρευρισκομένων, ήταν μεγαλύτερη γιατί κοντά τους βρισκόταν ο δωρητής των οργάνων της παιδικής χαράς, Δημ. Ευσταθίου που μολονότι λίγο καιρό έζησε στο χωριό, αισθάνεται περισσότερο Κουκουβιστιανός από όλους μας και με την πράξη της δωρεάς του μας αιφνιδίασε για το εξαίρετο ήθος του, τη διακριτική του προσωπικότητα και την ταπεινοφροσύνη του.

Οι πρόεδροι της Κοινότητας και του Συνδέσμου μας, είχαν ετοιμασθεί να ευχαριστήσουν με ένα μικρό λόγο ο καθένας τους, το δωρητή, τους κάλυψε όμως με την ωραία προσευχή που έψαλε ο ιερέας Χαράλαμπος Κουτρούμπας, ο υπέροχος

αυτός λειτουργός του Θεού.

(Ευχή επί εγκαινίων παιδικής χαράς)

«Επουράνιε πάτερ παντοκράτωρ, ο τους Αβραμιαίους τρεις παίδας εν καμίνω προσομιλήσαντας αβλαβείς διαφυλάξας ο πλάσας δράκοντα τη θαλάσση εμπαίζειν αυτή, ο καθαγιάσας την παιδικήν ηλικίαν δια της σης ενανθρωπίσεως, ο ασφάμενος των παιδίων ευλογήσας αυτά και ειπών άφετε τα παιδιά ερχεσθαι προς με και μη φυλάτε αυτά. Επίδε συμπαθώς επί την παρούσαν παιδικήν χαράν και έμπλησον αυτήν από πάσης αγαθοσύνης. Ευλόγησον τους εν αυτή κοπιώντας εργαζομένους και δωρητάς της παιδικής ταύτης χαράς και ικανώσον αυτούς ανταποκρίνεσθαι ταις προσδοκίαις των αναριθμητών μικρών φίλων Σου, των απεκδεχομένων παρά Σου χαράν και ευφροσύνην.

Δια γαρ τούτων ωραΐζεται και πλουτίζεται ο φύσιν ωραίος παιδικός κόσμος, παρέχεται δε υγιής ψυχαγωγία και αγαλλίασις, κατοπτριζομένη εις αναριθμητά σπινθηροβόλα βλέμματα, ευλογούντα τον Δωρεοδότην επί τη θεα και απολαύσει νέων αθυρμάτων.

Συ γαρ νεότητα κατεκόσμησας απλόττη αμεριμνησία και χάριτι, εις τύπον του αγγελικού κόσμου και εδωρήσω την προς τας παιδιάς ροπήν και διάθεσιν τοις ωρίμοις και ενθέοις το φρόνημα προσήκοντα.

Ότι παν δώρον τέλειον άνθρωθεν καταβαίνει εκ Σου του πατρός των φώτων και Σου την ευχαριστίαν αναπέμπομεν εις τους αιώνας».

Υστερα από τη δική της συνθέσεως ευχή που ακούστηκε με κατανύξη από το πλήθος ο Παπαχαράλαμπος έψαλε δέηση για την ανάπαυση της ψυχής της μητέρας του δωρητού Ευαγγελίας Θεοχάρη και ακολούθησε η κοπή της ταινίας των εγκαινίων.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ (14 - 16.8.1997)

Το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής, γιορτάσαμε με τον παραδοσιακό τρόπο, δηλαδή, προσκύνημα, ανήμερα της εορτής, στο χώρο της τιμωμένης Αγίας, όπου συγκεντρώθηκαν άλλοι πεζοί και άλλοι με τα αυτοκίνητά τους. Στη συνέχεια όμως και για 3 βράδια, πλήρης ορχήστρα με ξακουστό κλαρίνο από τη Λιβαδειά, με τραγουδιστές και βιολιά, έπαιξε στο χώρο της αγοράς και οι χωριανοί μας ξεφάντωσαν κερνώντας τους οργανοπαίκτες με πεντοχίλιαρα. Αντίθετα όμως την παραμονή της Παναγίας στο προαύλιο του Ιερού Ναού της και το Σάββατο το βράδυ στην κεντρική πλατεία του Αγίου Γεωργίου, οι χωριανοί μας, άφησαν το σπίτι τους και την τηλεόραση και αναζήτησαν τη διασκέδασή τους σε σύγχρονα μέσα μουσικής με τα οποία όμως στη διασκέδαση αυτή δεν υπήρχαν μουσικοί. Στη στημένη εξέδρα είχαν τοποθετηθεί μηχανήματα αναπαραγωγής δημοτικών τραγουδιών με κασσέτες. Ο ήχος των τραγουδιών έβγαине παραποιημένος από τα μεγάλα μεγάφωνα αλλά αυτό δεν εμπόδισε κανένα να χορέψει και να διασκεδάσει σύμφωνα με τις αναμνήσεις του.

Παράλληλα η νεολαία μας, δε μας χάλασε το χατίρι. Μας συντρόφεψε το χορευτικό συγκρότημα αποτελούμενο από τους Γιάννη Βλάχο, Γιάννα Γρηγοροπούλου, Δημ. Παντελάκη, Έφη Κυριαζή, (Καραμπέτσου), Γιάννη Παπανικολάου, Εύη Σερέτη Μώρη και Λίτσα Αυγερινού.

Η ΠΑΙΔΟΥΠΟΛΗ ΤΩΝ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ ΣΤΑ 1944

Το 1944 το χωριό μου ήταν τελείως κατεστραμμένο από τις επιδρομές των Ιταλών και Γερμανών κατακτητών.

Σχολείο δεν υπήρχε, δάσκαλο δεν είχαμε, όλα τα μικρά παιδιά είμασταν αετόπουλα οργανωμένα σε ομάδες και μαθαίναμε να πολεμάμε.

Το φθινόπωρο διαδόθηκε αστραπαία η είδηση ότι όλα τα παιδιά της Κουκουβίστας θα πηγαίναμε στην παιδούπολη των Καμένων Βούρλων - Λοκρίδας.

Για μας τα άβγαλτα στερημένα χωριατόπουλα που ο πόλεμος δεν μας άφησε να καταλάβουμε τί σημαίνει ΖΩΗ ήταν κάτι αναπάντεχο. Οι φήμες ακολουθούσαν η μια την άλλη. Θα τρώμε, θα κοιμόμαστε, θα έχουμε δασκάλους να μαθαίνουμε γράμματα. Και όλα αυτά δωρεάν, όλα με την φροντίδα των τοπικών οργανώσεων του ΕΑΜ και κυρίως με την οργάνωση της περιοχής Λοκρίδας.

Ένα θράδυ από ένα μισογκρεμισμένο σπίτι που βρισκόταν στην κορυφή του χωριού μας ειδοποίησαν φωνάζοντας με τηλεθόα (σημερινή ντουντούκα) ότι σε 2 - 3 ημέρες θα φεύγαμε για την παιδούπολη.

Οι μεγάλοι που ξέρανε την διαδρομή μας λέγανε ότι θα κουραστούμε να περπατάμε. Τη διαδρομή που ήταν 60 χιλιόμετρα περίπου θα την κάναμε μέσα από γιδοστράτες με τα πόδια γιατί την εποχή εκείνη δεν υπήρχε αυτοκινητόδρομος στα ορεινά χωριά της Παρνασσίδας. Για μας τα παιδιά πάντως ήταν το κάτι άλλο. Θα φεύγαμε έξω από τα όρια του χωριού μας, θα βλέπαμε ξένα μέρη άγνωστα μέχρι τότε και το σπουδαιότερο θα βλέπαμε θάλασσα, για την οποία μόνο στα βιβλία είχαμε διαβάσει διάφορες ιστορίες.

Την τρίτη ημέρα, όλα τα παιδιά και μερικοί γονείς, 4 άνδρες, που θα φρόντιζαν για την τακτοποίησή μας και 6 - 7 γυναίκες που θα έμεναν για να μας φροντίζουν, ξεκινήσαμε για το διαστημικό για μας τους μικρούς, ταξίδι.

Βγαίνοντας από το χωριό όλα τα παιδιά (τα αετόπουλα) αρχίσαμε να τραγουδάμε χαρούμενα αντάρτικα τραγούδια όπως: «Είμαστε αετόπουλα μ' ατρόμητη καρδιά.

χαρούμενα Ελληνόπουλα και του λαού παιδιά». «Ο Γοργοπόταμος στην Αλαμάνια στέλνει περήφανο χαιρετισμό» και άλλα.

Όταν βγήκαμε έξω από τα όρια του χωριού μας και πατήσαμε ξένα χώματα κάτι άλλαξε μέσα μας.

Περπατήσαμε 4 - 5 ώρες όταν φτάσαμε στο ξακουστό Χάνι του Καρανάσιου, που χρησίμευε πάντα για κατάλυμα των ανταρτών που περνούσαν από την Οίτη προς τον Καλλίδρομο και τα καμποχώρια γα να αναμετρηθούν με τους Γερμανούς. Σε λίγο φτάσαμε στην Χαλκωμάτα, όπου καθίσαμε να φάμε και να ξεκουραστούμε για λίγο.

Ξαφνικά ακούσαμε από μεκρία ένα θόρυβο κάτι σαν κροτάλισμα πολυθρόνου. Σε λίγο είδαμε έναν άνθρωπο πάνω σε μια μηχανή με δυο ρόδες να τρέχει χωρίς να πέφτει. Ήταν ένας αγγελιοφόρος του ΕΛΑΣ που μετέφερε βιαστικά κάποιο μήνυμα από το Αρχηγείο της Φθιώτιδας που ήταν στην Λαμία στο Αρχηγείο της Ρούμελης. Ήταν ένας μοτοσυκλετιστής. Μόλις μας πλησίασε ένας από τους

άνδρες της συνοδείας μας, ο Νίκος Μαλιβίτσης τον σταμάτησε και τον παρακάλεσε να καθυστερήσει λίγα λεπτά για να δουν τα παιδιά την μοτοσυκλέτα. Ο ταχυδρόμος ή σύνδεσμος, όπως συνηθίζονταν τότε να λέγεται σταμάτησε, μας εξήγησε πως δουλεύει αυτή η περιέργη για μας μηχανή και έφυγε βιαστικός για τον προορισμό του.

Σε λίγο ξεκινήσαμε και εμείς. Είχαμε αρκετό δρόμο ακόμη και έπρεπε να φτάσουμε πριν νυχτώσει.

Από εκεί ψηλά, είδαμε κάτω μακριά τη θάλασσα και τον κάμπο πιο κάτω συναντήσαμε τις πηγές των Θερμοπυλών και μας εξέπληξε το γεγονός ότι μέσα από το βουνό έβγαине ζεστό νερό που μύριζε θειάφι. Εμείς ξέραμε μόνο πηγές με παγωμένα νερά. Λίγο πιο πέρα μας είπαν ότι ήταν το στενό που πριν από δυσόμισυ χιλιάδες χρόνια πολέμησε ο Λεωνίδας για την λευτεριά του τόπου μας.

Πλησίαζε θράδυ όταν φτάσαμε στα Καμένα Βούρλα. Εκεί μας περίμεναν άνθρωποι από τις τοπικές οργανώσεις και αφού μας δώσανε φαγητό μας τακτοποίησαν προσωρινά για υπνο, γιατί είμασταν κατάκοποι.

Την άλλη μέρα μας χώρισαν σε ομάδες, μας όρισαν σε ποιά δωμάτια του ξενοδοχείου θα κοιμόμασταν και από την επομένη αρχίσαμε και τα μαθήματα.

Είχαμε δυο δασκάλους: Το Γιάννη Δρόσο και τον Κώστα Σκαρμούτσο. Μας έδωσαν και αναγνωστικά που είχαν τυπωθεί παράνομα, γιατί απαγορευόνταν από τους κατακτητές Γερμανούς να τυπωθούν βιβλία χωρίς τη δική τους έγκριση. Τα βιβλία αυτά τύπωναν με κίνδυνο της ζωής τους οι αγωνιστές της Αντίστασης.

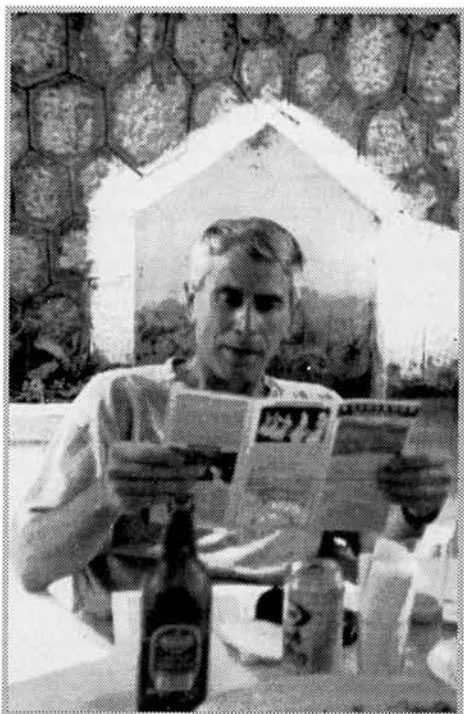
Στην παιδούπολη περνούσαμε πολύ καλά. Οι τοπικές οργανώσεις με επικεφαλής την Οργάνωση της Αμφίκλειας, της οποίας τομεάρχης για την περιφέρεια ήταν ο Κώστας Πεντεδέκας, φρόντιζαν να μη μας λείπει τίποτα: φαγητό, ρούχα, παπούτσια, ψυχαγωγία. Αρκετές φορές μας παίζανε κουκλοθέατρο που για μας τότε ήταν ότι είναι για τα σημερινά παιδιά η έγχρωμη ταινία του κινηματογράφου.

Με τη φροντίδα του Κ. Παντεδέκα απ' όσα θυμάμαι, μας επισκέφθηκε αρκετές φορές κλιμάκιο του Ερυθρού Σταυρού και μας μοίραζε, παπούτσια, ρούχα, γλυκά, σοκολάτες, καραμέλες και γάλα ζαχαρούχο, που δεν το ξανάχαμε γευθεί και δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε πώς γίνεται τόσο γλυκό γάλα. Εμείς ξέραμε το κατσικίσιο γάλα. Ο καιρός περνούσε ευχάριστα ώπου έφτασαν τα Χριστούγεννα. Αυτά τα Χριστούγεννα θα τα θυμάμαι όσο ζω.

Από κακή προφανώς συνεννόηση οι οργανώσεις την ημέρα αυτή μας άφησαν χωρίς τρόφιμα. Ετσι κάναμε Χριστούγεννα με τσάι, ψωμί και μαρμελάδα.

Οι υπεύθυνοι φρόντισαν αμέσως, ήρθαν σε επαφή με διαφόρους αρμόδιους και την άλλη μέρα έφτασαν φορτηγά αυτοκίνητα, φορτωμένα με κρέατα, ψωμιά, γλυκά και ό,τι άλλο υπήρχε αυτή την εποχή. Ο Κ. Πεντεδέκας μας είπε: «Παιδιά τρώτε όσο θέλετε και μπορείτε, φάτε και για την χθεσινή μέρα, που δεν

Ο ΠΡΕΣΒΗΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

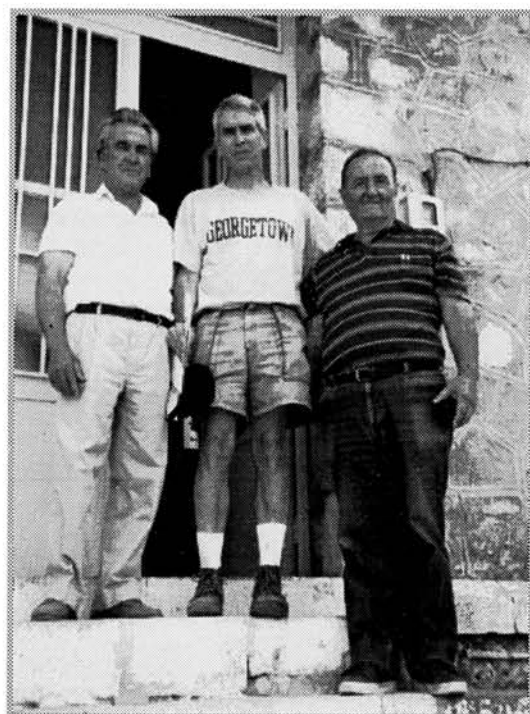

Δεξιά:

Ο Πρέσβης και οι Πρόεδροι της Κοινότητας Γεώργ. Αυγερινός και Αθαν. Μαλεβίτσης στην είσοδο του Σχολείου μας.

Αριστερά:

Ο πρέσβης Τ. Νάιλς διαβάζει με προσοχή το διαφημιστικό μας φυλλάδιο.

Στις 25.7.1997 είχαμε την τύχη να επισκεφθεί το χωριό μας, ο πρέσβης των ΗΠΑ, κ. Τόμας Νάιλς. Ο επίσημος επισκέπτης, ορειβάτησε πεζή, μέχρι την κορυφή της Γκιώνας (Πυραμίδα 2510 μ.) και το μεσημέρι γευμάτισε μαζί μας στην καφετέρια του Σκούφου.

Με πολύ προσοχή μελέτησε το δελτίο μας την Κουκουβίστα, καθώς και το διαφημιστικό έντυπο του χωριού μας για το οποίο δεχθήκαμε τα συγχαρητήριά του.

Επισκέφθηκε το Λαογραφικό μας Μουσείο και εντυπωσιάστηκε από τα εκθέματά του. Με θαυμασμό μάλιστα στάθηκε μπροστά στα ενδεικτικά επιδόσεως των μαθητών.

Έβγαλε πολλές φωτογραφίες με τους προέδρους της Κοινότητας και του Συνδέσμου καθώς και με πολλούς χωριανούς και έφυγε με άριστες εντυπώσεις.

είχατε. Υπάρχουν άφθονα τρόφιμα, μην τα λυπάστε».

Σε λίγες μέρες αρχίσανε να περνάνε προς τη Λαμία Άγγλους αιχμαλώτους που είχαν πιάσει τα αντιστασιακά στρατεύματα του ΕΛΑΣ στην περιοχή της Αθήνας. Μια μέρα από την Λαμία ερχόταν ένα αυτοκίνητο που έκανε φοβερό θόρυβο, με τρία μόνο λάστιχα, το εμπρός δεξιά δεν υπήρχε είχε μόνο τη ζάντα. Οι Άγγλοι αρχισαν να γελάνε και να λένε: «Αυτα είναι τα εφόδιά σας».

Τότε ένας ατάρτης που ήξερε τη γλώσσα τους τους απάντησε: «Εμείς τέσσερα χρόνια τώρα πολεμάμε τον κατακτητή χωρίς αυτοκίνητα, ξυπόλυτοι, πεινασμένοι και χωρίς πολεμικά εφόδια και τον αναγκάσαμε να φύγει από την Ελλάδα».

Σεις τρώγοντας αρμελάδα και πίνοντας τσάι τί κάνετε; Και τί θέλετε τώρα στον τόπο μας; Κανένας δεν απάντησε στην ερώτηση του Έλληνα πολεμιστή.

Στην παιδούπολη των Κ. Βούρλων μάθαμε πολλά πράγματα, γνωρίσαμε τη θάλασσα, είδαμε πως ψαρεύουν τα ψάρια, με δίκτυα, με αγκίστρια και με χειροβομβίδες αντί για δυναμίτη.

Μια μέρα στα βαθιά της θάλασσας εμφανίστηκε ένα πολεμικό καράβι. Είδαμε πάλι κάτι καινούργιο, δεν ξανάχαμε δει καράβι και απορρούσαμε γιατί δεν βουλιάζει, πώς μπορεί να στέκεται πάνω στο νερό.

Οι υπεύθυνοι για κάθε ενδεχόμενο μας κατέβασαν στα υπόγεια των ξενοδοχείων μέχρι που εφυγε το καράβι.

Είχε σχεδόν περάσει ο χειμώνας. Ο ΕΛΑΣ είχε παραδώσει τα όπλα με την Συμφωνία της Βάρκιζας και εμείς μέσα σε φορτηγά αυτοκίνητα πάντα με την φροντίδα και την παρακολούθηση του τομεάρχη της περιοχής Κ. Πεντεδέκα μεταφερθήκαμε μέχρι το Χάνι του Καρανάσου και από εκεί πεζοπόροι στην γιδόστρατα γυρίσαμε στο χωριό μας, κοσμογυρισμένοι και πολύξεροι.

Πολύ θα ήθελα αν είναι δυνατόν να ξαναβρεθώ κοντά σ' όλους αυτούς τους ανθρώπους που τότε κουράστηκαν για να μας βοηθήσουν στα δύσκολα χρόνια που περνούσαμε την εποχή εκείνη.

ΠΑΝΑΓ. Ι.ΜΑΛΙΒΙΤΣΗΣ

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ Β.Α. ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα 19/8/1997

Η ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑ ΔΙΕΚΔΙΚΕΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στην ιστορική και γραφική Κοινότητα ΚΑΣΤΕΛΛΙΩΝ ΦΩΚΙΔΑΣ πραγματοποιήθηκε στις 17 - 18 Αυγούστου 1997, το 5ο ΔΙΗΜΕΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ Β.Α. ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ με θέμα: «Ο φυσικός πλούτος και το ανθρώπινο δυναμικό στην ανάπτυξη της Β.Α. Παρνασσίδας».

Της έναρξης των εργασιών του Συνεδρίου, προηγήθηκε δέηση στον Ιερό Ναό «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ» της Κοινότητας, από τον ιερέα Χαρ. Κουτρούμπα.

Τους επίσημους και τους συνέδρους καλωσόρισε ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας κ. Γεώργιος Πουρνάρας, ο οποίος αναφέρθηκε διεξοδικά στα σύγχρονα αναπτυξιακά προβλήματα της Φωκίδας και στο χρέος προσφοράς των απανταχού συμπατριωτών μας για τη σύγχρονη ανάπτυξη της γης των πατέρων μας. Το Συνέδριο χαιρέτησαν με θερμή ο κ. Αθαν. Μυρμίζης, Πρόεδρος της Κοινότητας Καστελλίων και ο κ. Δημ. Χαλατσάς Πρόεδρος του Συλλόγου Καστελλίων.

Την έναρξη των εργασιών του εκήρυξε ο τ. Πρωθυπουργός και επίτιμος Πρόεδρος του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννης Γρίβας.

Χαιρετισμό απηύθυναν οι βουλευτές κ.κ. Νίκος Γκελεστάθης και Δημ. Θάνος, οι πολιτευτές κ.κ. Νίκος Γουργουρής και Νίκος Αγγελόπουλος, ο τ. Υφυπουργός και Υποδιοικητής της Τραπέζης Ελλάδος κ. Κώστας Θάνος, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου 4ης περιφέρειας Φωκίδας κ. Δημ. Τζιβάρης και ο κ. Αναστ. Παπασταύρου καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης.

Εισηγητές του Συνεδρίου: Νίκος Μοσχολιός καθηγητής Πανεπιστημίου, Δημ. Θεοχαρόπουλος Μ.Σ.Σ. Δασολογίας Πανεπιστημίου BANGOR Ουαλίας, Λουκάς Αρβανίτης καθηγητής Πανεπιστημίου Floridas, Τάσος Παπασταύρου καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, Δημ. Μανδρέκας καθηγητής Ιατρικής, Αγγελική Παπαπαναγιώτου-Λέξα πρωτοδίκης Διοικητικών Δικαστηρίων, Αθαν. Βανδώρου Γεν. Γρ. Αδελφότητας Αθαν. Διάκου, Κωστ. Καλύβας Δ/ντής Δασών Φωκίδας, Ασημ. Ασημακόπουλος, Πρόεδρος Β/γενούς Τομέα Ν.Α. Φωκίδας, Χαρ. Στοφόρος Ιατρός-Λογοτέχνης και Εύα Χαλατσά Πρόεδρος Συνδέσμου Γυναικών Ηπείρου.

Οι εισηγητές και οι Συνεδροι παρουσίασαν την κρατούσα κρίσιμη κοινωνικοοικονομική αναπτυξιακή υστέρηση που επικρατεί στο μεγαλύτερο μέρος της περιοχής μας και επεσήμαναν τις πολλές δυνατότητες που παρέχουν οι πλούσιοι φυσικοί πόροι και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του χώρου για μια δυναμική σύγχρονη και ανταγωνιστική ανάπτυξη.

Ειδικότερα τονίστηκε ότι η σύγχρονη ανάπτυξη των 19 Κοινοτήτων της Β.Α. Παρνασσίδας αλλά και γενικότερα του Νομού μας απαιτούν την ολοκλήρωση της τεχνικής, κοινωνικής και οικονομικής υποδομής, την παροχή πλήρους τεχνικής και διοικητικής στήριξης των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και των εν γένει πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων που θα επιτρέψουν την

αξιοποίηση του φυσικού πλούτου και την εγκατάσταση εδώ νέων νοικοκυριών.

Ειδικότερη μνεία έγινε για την ανάγκη λήψης μέτρων προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, των μνημείων της φύσεως και των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων από τις άναρχες ανθρώπινες παρεμβάσεις και κυρίως από τις επιφανειακές εξορύξεις μεταλλευμάτων.

Η Κοινότητα και ο Σύλλογος Καστελλιωτών πρόσφεραν θερμή και πλούσια τη φιλοξενία στους Εισηγητές, τους Συνέδρους και τους πολλούς συμπατριώτες και φίλους της Παρνασσίδας, που παρακολούθησαν τις εργασίες του Συνεδρίου.

Το Συνέδριο έκλεισε, με τη θεαματική παράσταση: «ΟΙ ΔΩΡΠΕΙΣ», έργο του λογοτέχνη Χαρ. Στοφόρου, από το Θέατρο «ΜΕΤΕΩΡΟ» Τρικάλων, με Ελληνικούς χορούς και τραγούδια από το χορευτικό συγκρότημα των Καστελλίων και Ρουμελιώτικο γλέντι.

Ένα Συνέδριο που συγκέντρωσε τους κορυφαίους εκπροσώπους του πολιτικού, πνευματικού, επιστημονικού, κοινωνικού και επιχειρηματικού κόσμου της Φωκίδας, που ο περιορισμένος χώρος, ενός Δελτίου, δεν μας δίνει τη δυνατότητα να παρουσιάσουμε, αλλά εκφράζουμε σε όλους τις πολλές και θερμές μας ευχαριστίες.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ 6%

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φωκίδας, οργάνωσε συλλαλητήριο των κατοίκων στο φράγμα του Μόρνου διεκδικώντας δυναμικά την καθιέρωση πάγιου αντισταθμικού τέλους 6% από τις εισπράξεις της ΕΥΔΑΠ για την προσφερόμενη ποσότητα νερού με το οποίο υδρεύεται η ΑΘΗΝΑ, από τη Λίμνη του Μόρνου.

Το συλλαλητήριο είχε οργανωθεί την Κυριακή 17 Αυγούστου 1997 και όπως υποστηρίζουν οι φορείς του Νομού, τα έργα για τη Λίμνη και το φράγμα έχουν ερμηώσει τα γύρω χωριά, ενώ χρόνο με το χρόνο αυξάνεται το κύμα της αστυφιλίας. Σε ψήφισμα που εξέδωσε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση τονίζεται ότι «η Φωκίδα, έπαυσε πλέον να εισπράττει παθητικά την επί δεκαετίας αδιαφορία και εγκατάλειψη της Πολιτείας ως... ανταμοιβή για την προσφορά της στην εθνική οικονομία και έδωσε μήνυμα προς κάθε κατεύθυνση ότι είναι πλέον αποφασισμένη να στηρίξει την ανάπτυξή της πάνω στη βάση της αξιοποίησης των πλουτοπαραγωγικών της πηγών».

Στο ίδιο ψήφισμα, οι φορείς του Νομού καλούν την ΕΥΔΑΠ να σταματήσει να φέρεται με περιφρόνηση και κατά τρόπο αποικιοκρατικό και την ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ να ανοίξει τα αφτιά της στη φωνή ενός Νομού που έχει προσφέρει τόσο πολλά στην Πατρίδα, στην Εθνική Οικονομία και τον Πολιτισμό.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΣΤΕΛΛΙΩΝ

Οι οργανωτές του 5ου Συνεδρίου της Ομοσπονδίας, μας πρόσφεραν καλοτυπωμένο έντυπο με ιστορικά θέματα της Κοινότητας Καστελλίων.

Αναδημοσιεύουμε το παρακάτω τμήμα λόγω του γενικότερου ενδιαφέροντος.

Είναι γνωστό ότι το χωρίο μας τα Καστέλλια, βρίσκεται στο κέντρο του χώρου της Αρχαίας Δωρίδος. Στην αρχή η περιοχή αυτή κατοικήθηκε από τα φύλα των Δρυόπων και των Πελασγών.

Με την κάθοδο όμως των Δωριέων (1148 π.Χ περίπου), τα φύλα αυτά εκτοπίστηκαν και οι κατερχόμενοι Δωριείς με το νέο όπλο τους και ανακάλυψή τους - το σίδερο- ίδρυσαν στο χώρο αυτό το Κοινό των Δωριέων, την Δωρική Τετράπολη, μια σφήνα ανάμεσα στους Εσπερίους ή Οζόλες και τους Επικνημιδίους Λοκρούς.

Οι πόλεις της ήσαν το Κυτίνιο (η μεγαλύτερη), ο Ερινέος, το Βόιον ή Βοίον και η Πίνδος ή Ακύφας. Η χώρα αυτή εθεωρείτο η Μητρόπολη των Δωριέων, οι οποίοι εδώ ανασυντάχθηκαν και μετά με πλοία από την Ναύπακτο, πέρασαν στην Πελοπόννησο και εγκαταστάθηκαν κυρίως στην Σπάρτη.

Είναι γνωστή ιστορικά η αντίθεση των Δωριέων της Μητρόπολης με τους γειτονικούς Φωκείς. Πάντως πρωτοστάτησαν για την ίδρυση του Αμφικτυονικού Συνεδρίου, που είχε την έδρα του στην Ανθήλη και ήσαν ένα από τα μέλη της. Πού ακριβώς είχε κτισθεί η κάθε μια από τις πόλεις αυτές δεν είναι γνωστό, αλλά οι νεώτεροι με εικασίες και συμπεράσματα έχουν καταλήξει σε μια ποικιλία προσδιορισμών. Πάντως μαρτυρίες ζωντανές ως τα σήμερα, είναι τα ερείπια του Παλαιοχωρίου (στη θέση Μάραρα), του Παλιόκαστρου (Κεραμιδαριό), κοντά στο σ.σ. Μπράλου, του Παλιόκαστρου Χλωμού, της Σκαλούλας Γιαβιάς, του νεκροταφείου των Καστελλίων, του Πύργου,

του Επάνω Καστελλίου και του Οινοχωρίου.

Η Δωρική Τετράπολη φέρεται μεταγενέστερα στην περίοδο των χρόνων του Φιλίππου και του Αλεξάνδρου, ως επεκτεινόμενη σε Εξάπολη. Η παλirroια όμως της μετακινήσεως των λαών στον Ελλαδικό χώρο μετά την κατάκτηση των Ρωμαίων (146 π.Χ.), που άρχισε τον 6ο μ.Χ. περίπου αιώνα, σάρωσε την Τετράπολη και οι κάτοικοί της προφανώς αποσύρθηκαν στα ορεινότερα. Στο «Συνέκδημο» του Ιερκλέους τον 6ο αιώνα (535 μ.Χ.) από την Δωρική Τετράπολη αναφέρεται μόνο το Βόιον ως Βοέ και οι νέοι οικισμοί αρχίζουν να αναφέρονται με νέα ονόματα σλαβικά ή φράγκικα.

Έτσι η Δωρίς γη ονομάζεται με το γενικό σλαβικό όνομα Γραβιά (ντουσκοτόπος) που μάλιστα στα χρόνια της Φραγκοκρατίας μαζί με τις πόλεις και τα φρούρια Σιδηροκάστρου, Ζητουνίου και Γαρδικίου, με το όνομα Βαρωνία Γραβιάς, δίδεται ως προίκα (τιμάριο) στο Μεγάλο Κύρη, τον μετέπειτα Δούκα των Αθηνών, Γουλιέλμο Ντε λα Ρός από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ιωάννη Δούκα Βατάτζη, για την κόρη του Ελένη-Αγγέλα που την πάντρεψε μ' αυτόν (1254-1258). («Μεγαλοκύρη» λέγεται ως τα σήμερα όλη η Δωρική κοιλάδα, δηλαδή χώρος που ανήκει στο Μεγάλο Κύρη, όπως ονομάζεται ο Δούκας των Αθηνών στο «Βιβλίο της Κουγκέσας»). Τότε το χωρίο μας παίρνει το λατινικό όνομα «Καστέλλι» (από το λατινικό Castellum που σημαίνει μικρό φρούριο, μικρό πύργο, που έχει χτισθεί ως αμυντικό και οχυρωματικό έργο). Ο Αποστολιάς λέγεται με τη σλαβική ονομασία

«Κάνιανη» (Κοκκινοχώρι) και η Καλοσκοπή επίσης ως «Κουκουβίστα» (δηλαδή ο τόπος που λαλούν οι κούκοι).

Ο εκχριστιανισμός του τόπου αρχίζει με πολύ βραδύ ρυθμό να γίνεται μετά την Α' Οικουμενική Σύνοδο (325 μ.Χ.) και μεταγενέστερα (886-912 μ.Χ.) ιδρύεται η Επισκοπή Βάριανης (Ασβεστοχώρι), γι' αυτό και καταπλεονάζουν στην περιοχή οι Εκκλησίες οι αναφερόμενες στον Άγιο Αθανάσιο. Οι Τούρκοι εισελαύνουν το 1393 μ.Χ. και καταλαμβάνουν ολόκληρη την περιοχή και την Άμφισσα.

Τα Καστέλλια και ο Χλωμός στην τουρκοκρατία έχουν δημογεροντία και μόνιμο φοροεισπράκτορα Τούρκο (ζαμπίτη) και ανήκουν στην τουρκική Γενική Διοίκηση (βιλαέτι) της Στερεάς Ελλάδας - Ηπείρου - Θεσσαλίας και στο σατζάκιο (νομό) της Χαλκίδας. Γίνεται μεγάλη προσχώρηση στη Φιλική Εταιρεία και την ώρα του ξεσηκωμού, μετέχουν τα Καστέλλια πανστρατιά με όλους τους δυνάμενους να φέρουν όπλα, κυρίως στο ασκέρι του Πανουργιά. Εξ (6) απ' αυτούς μετέχουν στο Χάνι της Γραβιάς. Συνολικά οι αναφερόμενοι αγωνιστές στην Επανάσταση του 1821 είναι 128 μαζί με το Χλωμό και οι αναφερόμενοι επίσημα νεκροί του Αγώνα 11.

Το Σεπτέμβριο του 1828 έλαβε χώρα μάχη με επιτιθέμενους 600 Τούρκους υπό τον Αχμέτ-Αγά Βελή που αποκρούστηκαν από τους Καστελλιώτες, με τη βοήθεια της Β' Πεντηκονταρχίας, με αρχηγό τον Πανομάρα και άφησαν στο πεδίο της μάχης 30 νεκρούς.

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ

Ι. Θ. ΣΦΗΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αναδημοσίευση από το περιοδικό Στερεά Ελλάς, Φεβρουάριος 1983, τευχ. 164 σελ. 18.

Το Μεσσαϊωνικό Κάστρο της Γραβιάς, γνωστό από το «Χρονικό του Μορέως» και από άλλες Φράγκικες, Λατινικές, Ελληνικές, Μεσσαϊωνικές πηγές, είχε τη τύχη να γίνει αντικείμενο μιας ειδικής μελέτης του καθηγητού του Πανεπιστημίου Γ. Κόλια που ασχολήθηκε με τη Φράγκικη αυθεντία της ΓΡΑΒΙΑΣ.

Βρίσκεται στη ΒΔ γωνία της κοιλάδας του Βοιωτικού Κηφισσού που σήμερα περιλαμβάνεται στην Επαρχία Παρνασσίδας και ακριβώς στη θέση της Αρχαίας Ελληνικής πόλης της ΠΙΝΔΟΥ, που ανήκε στη Δωρική Τετράπολη.

Η τοποθεσία του Κάστρου απέχει περίπου 1 1/2 ώρα από το σημερινό χωριό «Γραβιά». Είναι δεξιά του δρόμου από Καστέλι - Κουκουβίστα (Καλοσκοπή) και απέναντι από το εγκαταλειμμένο από δω και εκατό χρόνια χωριό «ΠΑΛΗΟ ΚΑΣΤΕΛΙ».

Σήμερα μπορεί κανείς εύκολα να φτάσει στο Κάστρο από το δρόμο ΚΑΣΤΕΛΙ - ΟΙΝΟΧΩΡΙ, που περνάει ακριβώς κάτω από το Κάστρο και αριστερά του.

Βρίσκεται πάνω σε ύψωμα, πάνω από το άλλοτε ποτάμι και τώρα χείμαρο, που λέγεται ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΙΑΝΟΣ και που η αρχαία ονομασία του ήταν ΠΙΝΔΟΣ. Ονομάζεται από τους γύρω κατοίκους ΠΥΡΓΟΣ.

Κατά τον καθηγητή Κόλια, η ονομασία του Κάστρου (Castelli), μεταφέρθηκε μετά την εγκατάλειψή του στο παλιό αυτό χωριό (Παλιό Καστέλι) και στη συνέχεια στο νεώτερο χωριό «ΚΑΣΤΕΛΙΑ», ενώ το Κάστρο με τη πάροδο του χρόνου και την ερείπωσή του από Castelli έγινε ΠΥΡΓΟΣ.

Η ονομασία ΓΡΑΒΙΑ πρέπει ν' αποδοθεί στον ποταμό ΠΙΝΔΟ (Κουκουβιστιανό) που το μεσαίωνα έγινε ΓΡΑΒΙΑ, για να καταλήξει σε Κουκουβιστιανό. Ο ποταμός αυτός έδωσε την ονομασία του στη περιοχή και η περιοχή στη δημιουργηθείσα Βαρωνία και το Κάστρο της, για να ονομασθεί αργότερα και το κοντινό Χάνι «Χάνι της Γραβιάς». Από αυτό πήρε το όνομα και το χωριό που έγινε τελευταία, του οποίου η τοποθεσία λέγονταν «Σόνισκον» από το όνομα μιας βρύσης που βρίσκονταν κοντά εκεί. Η εξήγηση που δίνεται από τον κ. καθηγητή δικαιολογεί τη περιπλάνηση του Jean Buchon στην αναζήτηση της Αυθεντίας στη περιοχή του σημερινού χωριού ΓΡΑΒΙΑ.

Το Κάστρο που βρίσκεται εκεί που αναφέραμε παραπάνω, κατέχει μια θέση πολύ πρόσφορη και κατάλληλη για το χτίσιμό του. Ο λόφος απόκρημνος στη Νότια και Ανατολική πλευρά χρειάζονταν οχύρωση μόνο στη Βόρεια και Δυτική.

Η προσπέλασή του γίνεται όπως είπαμε και πιο πάνω μέσω της οδού Καστέλια - Οινόχωρι και από τη Βόρεια πλευρά. Η φυσική ασφάλεια κατά πρώτο λόγο είναι εκείνο που κατά τον κ. καθηγητή τράβηξε τους αρχαίους Έλληνες να χτίσουν τη πόλη ΠΙΝΔΟ από την οποία ακόμη και σήμερα σώζονται κομμάτια του πολυγωνικού της τείχους στη Δυτική πλευρά μήκους 7-8 μ. και πλάτους 1.50. Το Κάστρο αποτελείται από ένα περίβολο που έχει σχήμα ελλείψεως και στο ψηλότερο σημείο του σώζονται ερείπια από το Αποσκοπείο του (Donjon) που ίσως χρησιμοποιήθηκε και σαν

κατοικία του Διοικητού, ενώ η Φρουρά και πιθανότατα και διάφοροι υποτελείς θα μένανε στο Περίβολο.

Ο Περίβολος έχει πλάτος από Δ. προς Α. πλέον από 60 μ. και το μήκος του είναι από Β. προς Ν. περίπου 120 μ. Το τείχος που έχει πάχος 1.60 μ. σε μερικά σημεία έχει ύψος 2.00 μ. αλλά το περισσότερο είναι ερειπωμένο.

Ο καθηγητής υπολογίζει πως το ύψος του θα έφθανε τα 6.00 μ. Το έδαφος σχηματίζει μια καμπύλη και στη Βόρεια πλευρά του έχει ένα αμυντικό Πύργο σε διαστάσεις 5.00 μ. Χ 5.00 μ. και πάχος τοίχων 1.10 μ. Αποστολή του ήταν να υποστηρίξει τη μοναδική Πύλη που βρίσκονται ίσως δίπλα του. Σε απόσταση 20 μ. ανατολικά του βρίσκονται τα ερείπια ενός χτίριου - δεξαμενής προσανατολισμένου από Β.Δ. προς Ν.Α. σε διαστάσεις 3.30 Χ 7.50 μ. Μέρος της ΒΑ πλευράς διατηρεί ένα κομμάτι τοίχου σε ύψος 1.00 - 1.50 μ. Μεταξύ του χτίριου αυτού και προς ΝΑ που σε απόσταση περίπου 40 μ. βρίσκεται το αποσκοπείο (Donjon), υπάρχουν διάσπαρτα ίχνη θεμελίων διαφόρων απροσδιόριστων χτισμάτων.

Το πάνω-πάνω οχυρό του Κάστρου (Donjon) δηλαδή το ορθογώνιο οικοδόμημα της Α. κορυφής του λόφου, έχει διαστάσεις 24.00 μ. Χ 16.50 μ. με πάχος τοίχων 1.20 μ. Είναι κατά τα 3/4 ερειπωμένο (βλέπε σχετικό κατατοπιστικό σκαρίφημα). Δεν ξεχωρίζουν σήμερα τα 4 διαμερίσματα που το χώρισε ο καθηγητής, πάντως όρθιο σήμερα είναι ένα τετράγωνο στη Β.Α. πλευρά και ένα μεγάλο μέρος του τοίχου της Ν. πλευράς του. Στα όρθια τμήματά του διασώζονται πολεμίστρες σε διάφορα μεγέθη και είναι διαπλατισμένες προς τα μέσα.

Το Κάστρο έχει χτιστεί ολόκληρο από ακανόνιστους λίθους που συνδέονται με κονίαμα. Πρόκειται για κλασσική μορφή δόμησης του Μεσαίωνα και πρέπει να έχει γίνει μάλλον στις αρχές του 13ου αιώνα. Αν και κανείς πρέπει να το θεωρήσει σαν καθαράς τοπικής μορφής Κάστρο Φεουδαλικό, εν τούτοις λόγω της τοποθεσίας του μαζί με το γειτονικό Σιδερόκαστρο αποτέλεσε τους κυριώτερους προωθημένους υπερασπιστές του Δουκάτου των Αθηνών και άγρυπνους φύλακες των δυο σπουδαιότερων διόδων από Β. προς Ν. με στηρίγματά τους η ΓΡΑΒΙΑ τα ΣΑΛΩΝΑ και το ΣΙΔΕΡΟΚΑΣΤΡΟ τη ΒΟΛΟΝΙΤΣΑ (βλέπε σχετικό κατατοπιστικό χάρτη).

Πιθανοί πρώτοι κυρίαρχοι και χτίστες του Κάστρου της Γραβιάς φέρονται σύμφωνα με τα όσα γράφει το Γαλλικό Χρονικό οι Ιάκωβος και Νικόλαος Ντε Σάιντ-Ομέρ ο Τ. Νερούτσος αναφέρει τον Ιάκωβο Ντέ Σάιντ-Ομέρ.

Πρόκειται για Φλαμανδούς ευγενείς, ανηψιούς του Ιάκωβου Ντ' Αβένς που υπήρξε ο κατακτητής της Εύβοιας και ιδρυτής του Κάστρου της Χαλκίδας, απόγονος περιφημων Σταυροφόρων, που στο τέλος ηττήθηκε και τραυματίστηκε από το ΛΕΟΝΤΑ ΣΓΟΥΡΟ, αργότερα στη Κόρινθο σε μια αντεπίθεση του τελευταίου.

Εν τούτοις δε γνωρίζουμε πόσο καιρό διατηρήσανε την αυθεντία. Μα επιστολή του Πάπα Ινοκέντιου Γ' που χρονολογείται το 1212 έχει μεν ως παραλήπτη τον Αυθέντη της Γραβιάς αλλά δεν τον κατονομάζει.

Αργότερα τα πράγματα γίνονται πιο σκοτεινά.

Έτσι ο μεν Κ. Horf σημειώνει ότι κατά το 1247 κύριος

ΟΙ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΙΑΝΟΙ ΓΑΛΑΤΑΔΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Από τη δεκαετία του 1930, η κύρια επαγγελματική δραστηριότητα των Ρουμελιωτών ήταν η λιανική πώληση γάλακτος (γαλατάδες) και γιαούρτης (γιαουρτάδες, γιαουρτζήδες).

Αρκετοί χωριανοί μας, Κανιανίτες, Δρεμισιώτες, κ.α. ακολουθώντας το δύσκολο δρόμο μιας μπεκιάρικής ζωής και με τη σκέψη γυρισμένη με νοσταλγία στο χωριό και την οικογένεια, εγκαταστάθηκαν στην Θεσ/νίκη, όπου από τα άγρια χαράματα, κάθε μέρα, διαλαλούσαν στους δρόμους φορτωμένοι με δοχεία γάλακτος το εμπόρευμα και με τη φροντίδα να ισορροπίσουν το βασικό τους εργαλείο για μέτρηση, το "δράμι" πουλούσαν οκάδες, μισές και 50δράμια γάλα. Το απόγευμα και μέχρι αργά τα μεσάνυχτα φώναζαν "γιαουρτζής" κουβαλώντας στην πλάτη πηλίνα κεσεδάκια με γιαούρτια στιβαγμένα σε "μόστρες". Στην τσέπη τους είχαν ένα τεφτέρι με τα βερεσέδια που πολλές φορές γινόνταν η αιτία για μαλώματα κατά την εκκαθάριση του λογαριασμού με τους πελάτες.

Μεγάλα προβλήματα τους δημιουργούσε το κόψιμο του γάλακτος γιατί το προϊόν που εμπορεύονταν είχε μεγάλη ευπάθεια και τα ψυγεία τους ήταν άγνωστα, ενώ ο πάγος είχε κόστος. Κατέφευγαν σε πηγάδια όπου κρεμούσαν το γάλα βρασμένο σε δοχεία για να διατηρείται δροσερό και να μην κόβει (πρακτική παστερίωση). Μεγάλη ήταν η συρροή χωριανών στη Θεσ/νίκη κατά τη διάρκεια του εμφυλίου. Σήμερα παραμένουν στο επάγγελμα τα παιδιά του Παν. Τομαρά (Γιώργος, Ταξιάρχης, Γαρουφαλιά) με οργανωμένες πια επιχειρήσεις, σε σύγχρονη μορφή.

Η φωτογραφία, έχει βγει στη Θεσσαλονίκη το 1934 και αποθανατίζει από αριστερά τους: Αργυρώ Δανιήλ (Παράσχο), Γεώργιο Δανιήλ (Παράσχο) στα πόδια τους, ο γιός τους Νίκος (ο νεαρός μπροστά μας είναι άγνωστος, προφανώς Δρεμισιώτης), (Σούπα), το Νίκο Ρούλια (Κανιανίτη) και τη Μαγδαληνή Μαλιβίτση που κρατάει στα χέρια της το γιο της Θανάση. Τη φωτογραφία μας έστειλε ο εκλεκτός μας φίλος πρ. Πρόεδρος της Κοινότητας Οινόχωριου (Κάνιανη), Αθανάσιος Ν. Ρούλιας. Τον ευχαριστούμε θερμά.

του πιθανόν ήταν ο Ρουβίνος Παλαβιτσίνι γιός του Γουλιέλμου που πέθανε το 1259. Ο Α. Βον όμως λέει ότι το Κάστρο έπεσε στα χέρια των Ελλήνων του Δεσποτάτου της Ηπείρου κατά το 1220. Είναι η εποχή των στρατιωτικών θριάμβων του Έλληνα Στρατηλάτη Θεοδώρου Άγγελου Δούκα Κομνηνού. Και νομίζουμε πως αυτό είναι και το πιθανότερο γιατί εκείνη την εποχή πέσανε στα χέρια των Ελλήνων το Σιδερόκαστρο και η Λαμία.

Η πληροφορία που πέρνουμε από τη Γαλλική παραλλαγή για το πέραςμα από 'κει το 1259 του Γουλιέλμου Βιλλαρδουνίου και το ότι ίσως στάθμευσε εκεί προοριζόμενος για Μακεδονία, δεν πρέπει να μας κάνει να υποθέσουμε ότι η Γραβιά βρίσκονταν σε Φράγκικα χέρια, γιατί αυτός πέρασε από και σα σύμμαχος των Ελλήνων του Δεσποτάτου της Ηπείρου και του Δεσπότη τους που ήταν πεθερός του.

Είναι βέβαια πως το 1271 κατέχονταν από τους Έλληνες και ειδικότερα από το Δούκα Νέων Πατρών (Υπάτης) Ιωάννη Α' Άγγελο Δούκα Κομνηνό, νόθο γιό του Δεσπότη Μιχαήλ II. Αυτός το 1275 την παραχώρησε μαζί με τα γειτονικά της Κάστρα Σιδερόκαστρο και Λαμίας, στο Γουλιέλμο Ντε Λα Ρός, δευτερότοκο γιό του Δούκα της Αθήνας Γκυ Ι Ντε Λα Ρός, σα προίκα. Το 1299 βρίσκεται στα χέρια της Δουκίσσας Αθηνών Ελένης Αγγελίνας Κομνηνής.

Για κάτι μάλιστα νομίσματα που βρεθήκανε στ' όνομά της λέγεται πως έχουν σχέση με τη κυριότητα απ' αυτήν της

Γραβιάς και όχι της Καρύταινας. Από τότε παραμένει κάτω από τους Φράγκους μέχρι το 1311.

Το 1304 μάλιστα το Γαλλικό χρονικό σημειώνει ότι πέρασε από και κι ένας από τους απογόνους των πρώτων αρχικών κυριάρχων του, ο Νικόλαος III Ντε Σαιντ Ομερ, στρατάρχης της Αχαΐας, ο οποίος μάλιστα είσπραξε και φόρους από χτήματα γειτονικά προς το Κάστρο. Απ' αυτό το περιστατικό βγαίνει κι ένα πιθανό συμπέρασμα ότι ίσως ο οίκος των Ντέ Λά Ρός που διατηρούσε στενές σχέσεις με τους Σαίντ' Ομέρ μετά το 1275 πιθανότατα ξανάδωσε το Κάστρο στους παλιούς κυριάρχους του. Μετά το 1311 και μέχρι το 1318, που δεν έχουμε βάσιμα στοιχεία, φαίνεται ότι μαζί με τα γειτονικά Κάστρα της Λαμίας και του Σιδερόκαστρου, πέρασε στα χέρια του τελευταίου Δούκα Νέων Πατρών του Ιωάννη II Άγγελου Δούκα Κομνηνού. Μετά το θάνατό του οι Καταλανοί βρήκαν την ευκαιρία και το καταλάβανε μαζί με το Σιδερόκαστρο, τη Λαμία, την Υπάτη και τα Σάλωνα. Μέχρι τη διάλυση του Καταλανικού Δουκάτου Αθηνών - Νέων Πατρών και της Κομητείας των Σαλώνων κατά το 1392, έμεινε στα χέρια των Καταλανών και για την ακρίβεια του οίκου των Φαδρίγ (Φρειδερίκοι της Αραγωνίας) για να πέσει στη συνέχεια στα χέρια των Τούρκων.

Κατά τη πρώτη περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, η περιοχή του λαμπρύνθηκε με το αμυντικό κατόρθωμα του Οδυσσέα Ανδρούτσου που έγινε στο Χάνι της Γραβιάς, γειτονικό με το Κάστρο που περιγράψαμε.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΑΣ ΖΩΗ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Την Τετάρτη 6 Αυγούστου 1997 το ζεύγος Γεώργιος Μπουρτζάλας και η σύζυγός του Λίλυ Μπουρτζάλα, έφεραν στον κόσμο ένα υγιέστατο αγοράκι.

- Ο Βαγγέλης και η Μαρία Καραχάλιου (κόρη του Γιάννη Γ. Κολλύρη) απέκτησαν κοριτσάκι.

- Ο Ευθύμιος και η Ρίτσα Μώρη (Μαλαμούλη) απέκτησαν το δεύτερο αγοράκι τους.

- Ο Σταύρος και η Εφη Γριλιώτη (κόρη του Γιώργου Χασιακού) απέκτησαν αγοράκι.

Να ζήσουν τα νεογέννητα.

ΓΑΜΟΙ

- Το Σάββατο 5 Ιουλίου 1997, έγινε ο γάμος του Δημήτρη Στάθη Ράπτη με τη Λιάνα Φραγκάκη στον Ιερό Ναό του Αγ. Δημητρίου Ψυχικού.

- Ένα ακόμη ζευγάρι ο αξιωματικός του ναυτικού Νίκος Κων/νου Γεωργίου και η Λιάνα Καραμπότση ένωσαν τον μακροχρόνιο έρωτά τους εις γάμο κοινωνίαν με τις ευλογίες του ιερέα στον ανθοστόλιστο Ναό της Αγίας Βαρβάρας Λυκόβρυσης, το Σάββατο 27 Σεπτεμβρίου 1997. Η τελετή της στέψης έγινε με τη διαδικασία του στρατιωτικού γάμου. Κουμπάρος ήταν ο ξάδελφος του γαμπρού Ιωάννης Ν. Γεωργίου. Τη γαμήλια τελετή ακολούθησε δεξίωση στο κέντρο Ζορμπά στη Δροσιά στην οποία παραβρέθηκαν πολλοί συγγενείς και φίλοι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΝΙΚ. Γ. ΚΟΛΛΥΡΗΣ
(1929 - 1997)

Στις 11 Ιουλίου 1997, πέθανε στο χωριό όπου και ενταφιάστηκε ο Νικόλαος Γεωργ. Κολλύρης. Ο αξέχαστος Νίκος, είχε γεννηθεί στο χωριό πριν από 68 χρόνια και είχε για σύζυγό του τη χωριανή μας Γεωργία Χαμηλού (Κρίκα).

Μνημόσυνο 40 ημερών για την ανάπαυση της ψυχής του, έγινε στο χωριό την Κυριακή 17 Αυγούστου 1997.

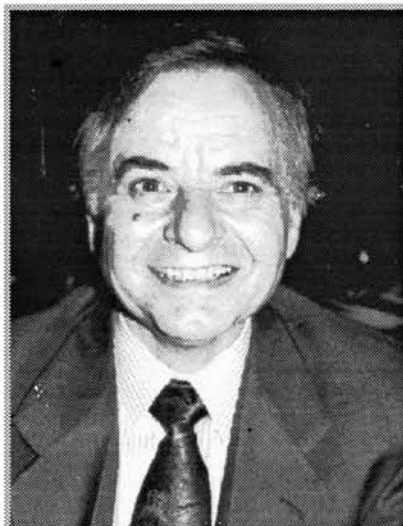
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΩΤ. ΒΛΑΧΟΣ
(1920 - 1997)

Στις 14 Ιουλίου 1997 και σε ηλικία 77 ετών απεβίωσε ο Γιώργος Ατωνίου - Βλάχος. Γιός του μπάρμπα-Φώτη Βλάχου.

χου. Είχε φύγει νέος από το χωριό για μια καλύτερη τύχη στην πρωτεύουσα. Σύζυγος της ζωής του, ύστερα από σφοδρό έρωτα, έγινε η όμορφη και Κρητικοπούλα Κατίνα με την οποία απέκτησαν τρεις (3) κόρες. Ο αξέχαστος Γιώργος έφυγε από κοντά μας χαμογελαστός όπως ήταν σ' όλη του τη ζωή, και τρισευχισμένος αφού οι τρεις κόρες του, τον χάρισαν οκτώ (8) εγγόνια και 2 δισέγγονα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΥΘ. ΤΟΥΜΠΑΣ
(1935 - 1997)

Στις 3 Αυγούστου 1997 και σε ηλικία 62 ετών, η καρδιά πρόδωσε τον αξέχαστο Νικόλ. Ευθ. Τούμπα. Ο Νίκος ήταν μεγαλύτερος από τα έξι (6) παιδιά (τρία αγόρια και τρία κορίτσια) του αλυσμόνητου μπαρμπα Θύμιου Τούμπα (Καψάλης). Διατηρούσε εργαστήριο κα-

τασκευής σφραγίδων και είχε συμπαρασταθεί πολλές φορές στο Σύνδεσμό μας.

Μνημόσυνο 40 ημερών για την ανάπαυση της ψυχής του έγινε στις 6.9.1997.

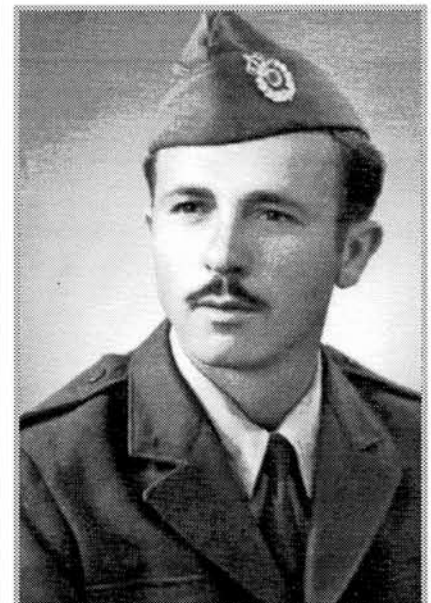
ΠΑΡΑΣΚ. ΕΥΘ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
(Χαϊλέρενα) (1903 - 1997)

Στις 11.9.1997 πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας, η Παρασκευή Χαράλαμπος (Χαϊλέρενα). Για την αξέχαστη Παρασκευή, είχαμε γράψει στο προηγούμενο τεύχος (104), λεπτομέρειες για τη ζωή της που την παρουσιάσαμε σαν μια από τις υπερήλικες του χωριού μας.

Στη μνήμη της αντί για στεφάνι κατατέθηκαν στην εκκλησία δρχ. 20.000 ο Γεώργ. Χαράλαμπος δρχ. 20.000 ο Ελευθ. Μιμίνης και 30.000 ο Οδυσσεάς Χαράλαμπος.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΘ. ΤΣΙΓΑΣ
(1929 - 1997)

Έγινε μνημόσυνο 40 ημερών του Γιάννη Ευθυμίου Τσίγα. Το Γιάννη τον θυμόμαστε όλοι την εποχή που βούιζε στο χωριό το παιδομάνι και που υπήρχαν οι «συμμορίες» από τους Ριγιώτες με αρχηγό τον Γιάννη και τους Παπαδαίους με αρχηγό το Νίκο Μώρη (Ξεστρούπα) και μαλώναμε για ασημαντα πράγματα. Οι μεγάλες συγκρούσεις γίνονταν κυρίως στα παλιάμπελα απ' το χωράφι του

Τσόχλα μέχρι τη Σμίξη. Οι Ριγιώτες, όταν είχαν μαζί τους το Γιάννη «χάρο δε φοβόντουσαν».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΔΑΡΑΣ
(1941 - 1997)

Στις 6.7.1997 έγινε στο πρώτο νεκροταφείο Αθηνών, μνημόσυνο 40 ημερών, για την ανάπαυση της ψυχής του αδέχαστου χωριανού μας, Γιάννη Ποδάρη. Όσο οι μέρες περνούν, βλέπουμε πόσο μεγάλο είναι το κενό που μας άφησε ο αιφνίδιος θάνατος του σπουδαίου αυτού τέκνου της Κουκουβίστας.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Τελούμε την Κυριακή 19 Οκτωβρίου 1997 και ώρα 11 π.μ. ετήσιο μνημόσυνο στον ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Αμαρουσίου υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του πολυαγαπημένου μας συζύγου και πατέρα ΔΗΜΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ.

Η σύζυγος ΦΙΛΙΤΣΑ

Τα τέκνα

ΙΩΑΝΝΗΣ, ΕΛΕΝΑ, ΒΙΚΗ

Οι λοιποί συγγενείς.

«ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ»

Τριμηνιαία εφημερίδα
Ιδιοκτησία: Σύνδεσμος Καλοσκοπιτών
Παρνασσίδας «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο
Αθ. Ν. Μαλεβίτσης
Πρόεδρος Διοικ. Συμβουλίου
Σωκράτους 79-81 Αθήνα 104 32
Τηλ. 52.38.159

Στοιχειοθεσία:

Πάυλος Ν. Κολοκοτσάς
Κουμουνδούρου 1, Τηλ. 52.41.046

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΜΝΗΜΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΥΘ. ΚΟΛΛΙΑ

Καλοσκοπή 7/7/1997

Προς
το Κοινοτικό Συμβούλιο Καλοσκοπής

Ενταύθα

Κύριοι,

Επιτρέψατέ μου να σας κάνω κοινωνούς στις παρακάτω σκέψεις μου.

Κατά την τελευταία 50ετία, υπήρξαν γεγονότα πολεμικά και μη, που σημάδεψαν την ζωή των Κουκουβιστιανών. Αυτά τα γεγονότα που καταταλαιπώρησαν τους συμπατριώτες μας αντιμετωπίστηκαν από συμπατριώτες μου που για καλή μας τύχη κατείχαν σε διάφορες μεγάλες πόλεις εξέχουσες διοικητικές θέσεις, στο δημόσιο βίο της χώρας.

Τέτοιοι συμπατριώτες μας υπήρξαν αρκετοί μεταξύ των οποίων χαρακτηριστικώς αναφέρω τον τέως αστυνομικό δ/τή Αθηνών μακαρίτη Δημήτριο Κόλλια. Ο άνθρωπος αυτός γεμάτος ανθρωπιά δεν άφησε αβοήθητο κανένα Κουκουβιστιανό. Όλοι εμείς κατά την δεκαετία του 1940 αλλά και του 1950, δεν μπορούμε να τον ξεχάσουμε, γι' αυτό ως ελάχιστο φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης, είχα προτείνει κατά το απώτερο παρελθόν να στηθεί σε κεντρικό σημείο της πλατείας του χωριού μας η προτομή ίνα διδάσκονται οι ερχόμενες γενεές των Καλοσκοπιτών περί ήθους και ανθρωπιάς. Εκτός του φιλανθρωπού αυτού υπήρξαν και πολλοί άλλοι συμπατριώτες για τους οποίους προτείνω στο Κοινοτικό Συμβούλιο Καλοσκοπής, ίνα δι' αποφάσεώς του καθορίσει κατ' έτος και δη την πρώτη Κυριακή του Αυγούστου να τελείται πάνδημο ιερατικό μνημόσυνο «μνήμης» σ' όλους εκείνους που προσέφεραν τέτοιες υπηρεσίες στους συνανθρώπους των, αλλά και γιατί όχι και σ' εκείνους που ενίσχυσαν μετέπειτα ως σήμερα οικονομικώς, την Κοινότητά μας, τον Σύλλογο Καλοσκοπιτών και ακόμη και την Εκκλησίαν μας.

Δράττομαι της ευκαιρίας σήμερα να μνημονεύσω ενταύθα και το όνομα μιας ακόμη δωρήτριας, της Γαρυφαλιάς Δημ. Αλεξίου η οποία τοποθέτησε με δαπάνη της, ηλεκτρικό ωρολόγιο στο καμπαναριό της Μητροπόλεως της Καλοσκοπής, το οποίο κάθε νύκτα συντροφεύει όλους εμάς τους ηλικιωμένους, γιατί ο ύπνος μας είναι λιγοστός.

Ευελπιστώ, ότι ο κ. Πρόεδρος της Κοινότητος Καλοσκοπής, ο οποίος δεν θα φεισθεί κόπων προκειμένου κατ' έτος να πραγματοποιηθεί το εν λόγω μνημόσυνο αρχής γενομένης από τον Αύγουστο 1997.

Διατελώ μετά τιμής

Παναγ. Ν. Κυρίτσης τέως Ανθ/ρχος Χωρ/κής

Κοινοποιείται:

Σύνδεσμο Καλοσκοπιτών «Η Αγία Τριάς»

Δια τα καθ' υμάς.

ΚΑΛΑΙΣΘΗΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ

Αγαπητοί Καλοσκοπιτές,

Στις 10 και 11 Αυγούστου 1997, επισκέφθηκα το χωριό σας και χάρηκα για μια ακόμα φορά την ομορφιά του τοπίου, των δρόμων και των σπιτιών και διαπίστωσα ότι οι κάτοικοι κρατούν ακόμα ζωντανή την αίσθηση της ζεστασιάς των ανθρώπων σχέσεων, μακριά από την ισοπεδωτική μανία των σημερινών μεγαλουπόλεων.

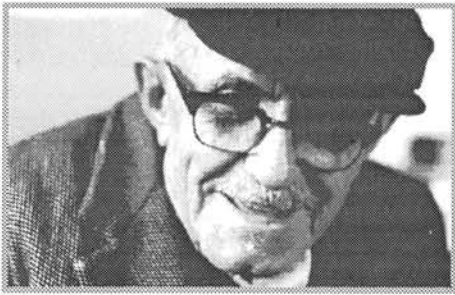
Επισκέφθηκα το παλιό Σχολείο σας και μου πρόσφεραν το καλαίσθητο φυλλάδιο που τύπωσε ο Σύνδεσμός σας καθώς και το τελευταίο τεύχος του δελτίου, «Η Κουκουβίστα» και απόλαυσα κείμενα γραμμένα με ευαισθησία που αποπνέουν αγάπη για τον τόπο και διαχέουν την αγωνία σας για την βελτίωση των συνθηκών του χωριού, ώστε να μην υστερεί σε εξέλιξη και ποιότητα ζωής, αλλά και να μη χάσει την ατμόσφαιρα της παράδοσης.

Σας εύχομαι να κινείσθε πάντα γύρω από αυτούς τους στόχους, να είσθε στο πλευρό των χωριανών σας, να καλλιεργείτε τις ανθρώπινες σχέσεις και να προσφέρετε γνώση και ψυχαγωγία σ' όλους μας.

Για την ενίσχυση των σκοπών σας εσωκλείω και δρχ. 5.000.

Αθήνα 29.8.1997

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΠΕΡΤΣΕΚ Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ

1880 - 1920

του Γιάννη Τριανταφύλλου - Πράντζα

ΣΤ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ο μπάρμπα Γιάννης ήταν άνθρωπος πρᾶος και καλόβουλος, ευχάριστος στη συντροφιά και αποκτούσε εύκολα την εμπιστοσύνη στους άλλους.

Και ενώ οι συνοδοί μου με τον μπάρμπα Γιάννη κάθισαν στην αυλή της καλύβας και άρχισαν να λένε τα νέα του χωριού και την περιπέτεια του ταξιδιού μας, εγώ θέλοντας να χορτάσω την περιέργειά μου μπήκα μέσα στην καλύβα για να την περιεργαστώ. Οι διαστάσεις του εσωτερικού χώρου ήταν 3Χ8 μέτρα σε έναν ενιαίο χώρο. Η σκεπή ήταν φτιαγμένη από πυκνούς κορμούς πεύκης και στο επάνω μέρος είχε σκεπαστεί με χώμα ύψους περίπου 20 εκατοστών, κτηπημένο έτσι που να μην μπάζει μέσα νερό.

Τα πλαϊνά της είχαν κλειστεί από κοινές χονδρές σανίδες, αφήνοντας σε πολλά σημεία μεγάλες φερσάδες (ανοίγματα). Η όλη κατασκευή της ήταν άκομψη και άτεχνη, φτιαγμένη από τους ίδιους τους ένοικους.

Στη μέση της μπροσθινής πλευράς βρισκόταν η πόρτα εξόδου, μικρή σε ανοίγμα και χονδροφτιαγμένη από αμπλάνηστες σανίδες.

Αριστερά και δεξιά της πόρτας υπήρχαν δύο μικρά παράθυρα με ξύλινα εξώφυλλα και χωρίς τζάμια.

Στο εσωτερικό της όλα ήταν απλά, λιτά και φτωχικά. Υπήρχαν δε μέσα τα εξής αντικείμενα: Τον κύριον χώρο τον κάλυπτε ένα μονοκόμματο ξύλινο κρεβάτι από σανίδες μήκους 7 μέτρων περίπου και σε ύψος 50 εκατοστών από το έδαφος. Στρώματα δεν υπήρχαν, κάθε ένας έστρωνε τη δική του κουρελού για στρώμα και το δικό του τραγίσιο τσόλι για σκέπασμα. Κοινός κοινόβιο. Στη μέση υπήρχε ένας χαμηλός σοφράς (τραπέζι) που γύρω του υπήρχαν μερικά σκαμνιά για να κάθονται και να γευματίζουν. Στην αριστερή γωνιά υπήρχε μικρή παραστιά στρωμένη από πλάκες για να ανάβουν φωτιά και να μαγειρεύουν. Τζάκι και μποχαρί δεν υπήρχαν και το πρόβλημα το μεγάλο όπως το έζησα αργότερα ήταν όταν άναβε η φωτιά με τον καπνό που έβαζε και δεν είχε από πουθενά διέξοδο, μας ανάγκαζε να έχουμε συνεχώς ανοικτά τα δυο μικρά παράθυρα για να βγαίνει από εκεί. Διαφορετικά ήταν αδύνατο να μείνει κανείς μέσα.

Πάνω ακριβώς από την παραστιά από πάτερο της οροφής κρεμόταν ο κρεμαντάλας (αλυσίδα που είχε στην άκρη γάντζο) για να κρεμάνε την κατσαρόλα που μαγειρεύανε. Ελάχιστα οικιακά σκεύη, ό,τι ακριβώς εχριάζοντο για την εξυπηρέτησή τους, μαζί με δυο μεγάλα κανάτια για τις ανάγκες του πόσιμου νερού. Ένα γύρω στα πλαϊνά ήταν κρεμασμένα σε καρφιά τα ρούχα της δουλειάς και του σχολή (εξόδου) των ενοίκων της καλύβας.

Το δάπεδο ήταν από χώμα πατημένο και με ανόμαλη επιφάνεια. Περιεργαζόμουν και ερευνούσα το εσωτερικό της καλύβας με μεγάλο σκεπτικισμό για τη μέλουσα διαμονή μου.

Ποιός θα μου τόλεγε εκείνη τη στιγμή και θα με έπειθε ότι ο μικρός εννιάχρονος Γιαννάκης θα ανδρόνεται μέσα σ' αυτήν την άχαρη και αφιλόξενη καλύβα. Θα ήταν η διαμονή μου για 13 ολόκληρα χρόνια;

Γενικά ο εσωτερικός χώρος της καλύβας ήταν ψυχρός και αφιλόξενος, είχε την εμφάνιση μαντριού προβάτων αν όχι κάτι χειρότερο μουντρουμιού κατέργου. Με κάποια βιασύνη ξεκρέμασα το ξεχασμένο στην πλάτη μου τράστο με τα εσώρουχά μου το κρέμασα σε ένα καρφί και δρασκελίζοντας το κατώφλι της εξώπορτας βρέθηκα ξανά στη μικρή αυλή της καλύβας όπου ακόμη καθιστοί συζητούσαν ο μπάρμπα μου ο Γιάννης με τους συνταξιδιώτες συγχωριανούς.

Επλησίασα τη συντροφιά τους και αμήχανα τους ρώτησα, ο πατέρας μου που είναι; Ο μπάρμπα Γιάννης εύχαρης και γελαστός άνθρωπος, με καλό ίσχυο αφού μου χάιδεψε το κεφάλι μου απάντησε. Το μεσημεράκι θα είναι εδώ, τώρα είναι στη δουλειά του, άντε όσπου νάρθουν οι εργάτες κάνε μια βολτίτσα να δεις και να γνωρίσεις το καλυβοχώρι μας. Αφήνοντας τη συντροφιά τους γλύστρωσα στην κατηφόρα βαδίζοντας σιγά σιγά τα στενά σοκάκια του καλύβινου οικισμού.

Προχωρώντας άρχισα να μετρώ και τις καλύβες του, σταμάτησα στον αριθμό 54. Όλες ήταν φτιαγμένες στο ίδιο στυλ, στο μόνο που διέφεραν μεταξύ τους ήταν στο μέγεθος, και αυτό γιατί σε κάθε καλύβα κατοικούσαν άνθρωποι του ίδιου συγγενικού περιβάλλοντος και ανάλογα με τα άτομα που θα διέμεναν εφτιάχνετο και το μέγεθός της. Εάν υπολογίσει κανείς σαν μέσω όρο να κατοικούσαν σε κάθε καλύβα 10 άτομα πρέπει ο πληθυσμός του οικισμού να ήταν 550 άτομα περίπου. Δηλαδή ο μισός πληθυσμός της Κουκουβίστας βρισκόταν εδώ. Δικαιολογημένα το ΜΠΕΡΤΣΕΚ ονομάστηκε η δεύτερη Κουκουβίστα. Η τοποθεσία όπου είχαν συσθεθεί οι καλύβες των Κουκουβιστιανών μεταλλορικών είχε την ονομασία Μπερτσέκ (μάλλον τουρκικής προέλευσης) και απήχε 2 χιλιόμετρα από το χωριό Καμάρζα στο οποίο ανήκε και οριοθετικά. Στον οικισμό ξεχώριζαν δύο καλύβες που έκαναν χρέη καφενείου και άλλες δύο από τις οποίες επωλούντο είδη μπακαλικής και βαρελίσιο κρασί. Στο επάνω μέρος της πόρτας είχαν γραμμένα με μεγάλα κακογραμμένα γράμματα την ιδιότητά τους και το όνομα του καταστηματούχου. Όλα τα αφεντικά ήσαν συγχωριανοί οι οποίοι προτίμησαν το εμπόριο από τις γαλαρίες του μεταλλείου.

Στον οικισμό υπήρχαν και μικροβιοτέχνες, τσαγκαράδες, ραφτάδες, κουρείς, ατοί όμως δούλευαν τις πραϊνές ώρες στα μεταλλεία και το απόγευμα ασχολούνταν με το επαγγέλμά τους μέσα στην καλύβα όπου διέμεναν.

Είχε έλθει μεσημέρι σταμάτησα το γύρισμα στα σοκάκια του οικισμού και ξαναγύρισα στη καλύβα μας. Ο μπάρμπα μου ο Γιάννης ήταν μόνος και συνέχιζε το μπάλωμα του παντελονιού του. Εγώ αδυμονούσα τότε θα

συναντήσω τον πατέρα μου και ελάχιστα πρόσεχα σε ότι μου έλεγε ο μπάμπας μου γύρω από τη ζωή τους και τις συμβουλές του. Σε κάποια στιγμή ακούστηκαν από τον απέναντι λοφίσκο έντονες συζητήσεις και ποδοβολητά από ανθρώπους που κατέβαιναν το κατηφορικό δρομάκι. Νάτην έρχονται είπε ο μπάμπας Γιάννης και με το δείκτη του χεριού μου έδειξε το σημείο απόπου κατέβαιναν οι εργάτες. Σε λίγο ομάδες ομάδες από νεαρούς και ηλικιωμένους, οι μεταλλωρύχοι κουκουβιστιανοί έμπαιναν μέσα στα στενά δρομάκια του οικισμού θορυβώντας και χαριεντίζοντας μεταξύ των σκορπίζοντας με τις φωνές τους και την παρουσία τους ζωντάνια και κέφι στον ήσυχο καταυλισμό τους. Με βιασύνη έμπαιναν μέσα στις καλύβες τους ξεθεωμένοι από την κούραση για να ξεκουραστούν. Όλος ο οικισμός γέμισε μονομιάς από ανθρώπους φωνές και ζωή. Όλοι τους ήταν αρσενικοί φίλου λες και ήταν στρατόπεδο. Μια ομάδα από 8 άνδρες πλησίασε τη δική μας καλύβα, στην αρχή δεν γνώρισα κανέναν, αυτοί όμως άρχισαν όλοι μαζί να με φωνάζουν με το όνομά μου. Βρε ήλθε ο Γιαννάκης, καλωσώρισε ανηψιέ, βρε αυτός έγινα κοτσάμ' άνδρας, και οι φωνές τους αλληλομπερδεύονταν μεταξύ των δημιουργώντας που είχε στεγνώσει και ξεραθεί επάνω τους σου έφερνε μια πληκτική δυσσομία όταν πλησίαζες αυτούς τους ανθρώπους. Με κατέπληξε η όλη εμφάνισή τους και με έβαλε σε καινούργιες σκέψεις. Όταν πλήθηκαν και έφυγε η σκόνη από τα πρόσωπά τους και κάθισαν γύρω από το σοφρά για φαγητό τότε τους αναγνώρισα όλους, είχαν γίνει άλλοι άνθρωποι.

Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΒΙΟ ΤΗΣ ΚΑΛΥΒΑΣ

Η ζωή στο κοινόβιο ήταν χωρίς ιδιαίτερες προστριβές μεταξύ των ενοίκων. Οι μικρότεροι εσέβοντο τους μεγαλύτερους και όλες οι αποφάσεις που αφορούσαν τη ζωή στην καλύβα επέρνοντο πάντοτε συλλογικά από όλους μαζί. Τα έξοδα της διατροφής μοιράζοντο σε ίσα μέρη στα άτομα που διέμεναν στην κάθε καλύβα. Χρέη μάγειρα έκαναν όλοι με τη σειρά, από μια ημέρα ο καθένας και ανάλογα με τη μαγειρική δεξιοτεχνία που είχε ετοιμάζε και το φαγητό της ημέρας. Θυμάμαι με πόση λαχτάρα περίμενα τις ημέρες που χρέη μάγειρα θα έκαναν ο μπάμπας μου ο Γιάννης Σούπας ή ο Δήμος γιατί τα φαγητά τους ήταν νόστημα και ετρώγονταν με ευχαρίστηση σε νατίθεση με τα φαγητά που μαγείρευαν ο πατέρας μου και ο μπάμπας μου ο Γιάννης ο Πρατζόγιαννος αυτά ήταν δευτέρας ποιότητας.

Διαμαρτυρίες επάνω σ' αυτό το θέμα δεν υπήρξαν ποτέ από κανέναν και η κριτική μεταξύ τους δεν είχε ποτέ θέση. Όλοι οι άνδρες που συνοικούσαν στην ίδια καλύβα ένοιωθαν ότι ήταν μια οικογένεια, ο ένας προσπαθούσε να συμπληρώνει τον άλλον, ζούσαν χωρίς διενέξεις, εγωισμούς και προστριβές. Η έλλειψη των οικείων τους και ειδικά του γυναικείου φύλου (μητέρα, αδελφή, γυναίκα) τους συσπύρωνε ποιο πολύ και ο ένας ακουμπώντας επάνω στον άλλον αισθανότανε κάποια σιγουριά μακριά εκεί στην ξενιτιά. Εάν κάποιος από το γκρούπ έπεφτε άρρωστος στο κρεβάτι όλοι οι υπόλοιποι ήταν στο πόδι για να τον βοηθήσουν και να τον

περιποιηθούν. Πολλές φορές και ας μη φανεί παράδοξο η ομάδα έπερνε αποφάσεις και για τα ανύπαντρα παιδιά της παρέας, έκλεινε προξενιά και έκανε αρραβώνες μέσα στις καλύβες χωρίς καν να γνωρίζουν οι νύφες στο χωριό για τις αποφάσεις τους. Ακόμη και στις έσχατες περιπτώσεις που κάποιο κακό συνέβαινε σε ένα μέλος της ομάδας, θάνατος από ασθένεια ή από ατύχημα στο εργοτάξιο των μεταλλείων, το υπόλοιπο γκρούπ της καλύβας είχε όλη τη μέριμνα για την ταφή και τα έξοδα της κηδείας, αφού οι δικοί του δεν γνώριζαν τίποτε για το θλιβερό γεγονός στο χωριό.

Η ουσία είναι ότι όλη η αγάπη και η ανθρωπιά εφώλιαζε μέσα στις φτωχικές καλύβες του οικισμού, και στις ψυχές των απλών αυτών ανθρώπων. Κάτι που λείπει πολύ από τους σημερινούς ανθρώπους όπου ο καθένας ζει και ενδιαφέρεται μόνο για το άτομό του, και σου μπαίνει το ερώτημα γιατί χαμήλωσαν στις μέρες μας τόσο πολύ τα ανθρώπινα συναισθήματα; τι άραγε να φταίει; και προς τα που πηγαίνουν οι σημερινοί άνθρωποι;

Πρωτού αρχίσω να περιγράψω για τη ζωή και τις εργασίες που έκαναν οι Κουκουβιστιανοί μεταλλωρύχοι στο Λαύριο θα ναφερθώ στην προσωπική μου περίπτωση με ποιόν τρόπο έγινε η ένταξή μου στο εργοτάξιο των μεταλλείων γιατί ενδιαφέρει να παρουσιαστεί μέσα από τα γραπτά μου πως δούλευαν, ζούσαν και μεγάλωναν αυτοί οι νεοσσοί μεταλλωρύχοι, στα μεταλλεία του Λαυρίου. Για ένα εικοσαήμερο από την άφιξή μου στον οικισμό παρέμεινα στην καλύβα βοηθώντας στα οικιακά τον καθημερινό μάγειρα. Η αλλαγή του περιβάλλοντος και η έλλειψη της μάνας μου με είχαν κάνει να χάσω τον ύπνο μου και την όρεξη για φαγητό. Βλέποντας τους συνομίλικους μου να πηγαίνουν στις γαλαρίες για δουλειά άρχισα να διμαρτύρωμαι στον πατέρα μου και να του απαιτώ να ενεργήσει να με πάρουν και μένα. Ο πατέρας μου που γνώριζε τις απάνθρωπες για μικρά παιδιά συνθήκες δουλειάς στις γαλαρίες είχε τις αντιρρήσεις του και δεν ήθελε να με στείλει να δουλέψω στα έγγατα της γής φοβούμενος για την υγεία μου και να θα κατάφερνα έτσι όπως ήμουν αδύνατος και μικροκαμωμένος. Επρός όμως στη δικιά μου επιμονή εμφανώς στεναχωρημένος έδωσε την συγκατάθεσή του. Το άλλο πρωινό φύγαμε μαζί και πήγαμε στην Καμάρζα όπου ήταν τα γραφεία της εταιρείας των μεταλλείων και παρουσιάστηκε στον προϊστάμενο του προσωπικού. Ο πατέρας μου παρακάλεσε τον αρμόδιο υπάλληλο να με προσλάβει στο εργοτάξιο. Ο προϊστάμενος αφού πρώτα με περιεργάστηκε αρκετή ώρα κούνισε το κεφάλι του αρνητικά και στρεφόμενος προς τον πατέρα μου είπε. "Είναι πολύ αδύνατος δεν θα τα καταφέρει". Το βέβαιο είναι ότι η άρνηση του κ. προϊσταμένου για να μη με προσλάβει στο εργοτάξιο δεν οφείλεται γιατί λυπήθηκε εμένα και τη μικρή μου ηλικία, αλλά γιατί υπολόγησε ότι θα ήμουν μικρής εργατικής απόδοσης και ασύμφορος για την εταιρία.

Στην επιμονή του πατέρα μου για το ξεπέρασμα της άρνησης του με επιχειρήματα που και ο ίδιος δεν τα πίστευε ότι είμαι και δυνατός και πρόθυμος, ο κύριος Διευθυντής σηκώθηκε από την καρέκλα του ήλθε κοντά μου με χάρη στην πλάτη και μας είπε, καλά θα τον στείλω στη διαλογή του μεταλλείου στην επιφάνεια όχι στη γαλαρία. Φύγαμε για τον οικισμό γεμάτος χαρά που όλα ήλθαν όπως επιθυμούσα. Από την επομένη κιόλας ημέρα έπιασα δουλειά στη διαλογή του μεταλλείου. Το μετάλλευμα συσσωρεύονταν σε μεγάλους σωρούς μεταφερόμενο με βαγονέτα που κυλούσαν επάνω σε σιδηροτροχιές.

Συνέχεια στο επόμενο φύλλο μας

ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ 1988

Οι ανατολικές πλαγιές της Γκιώνας είναι απότομες και κατασκέπαστες από αρχαία δάση ελάτων. Στο ύψος 1200 μέτρων μιας τέτοιας πλαγιάς βρήκαν καταφυγή διωγμένοι από τους Τούρκους Χριστιανοί και έχτισαν το χωριό Κουκουβίστα, σημερινή Καλοσκοπή. Δεν διέθεταν αμαξίτη οδό ίσαμε τα τελευταία μεταπολεμικά χρόνια. Χωμένο το χωριό μέσα στα άφθονα χιόνια τον χειμώνα και στην πολλή πρασινάδα το καλοκαίρι, ζούσαν οι κάτοικοί του τη σκληρή ζωή του ορεισίδιου.

Η Εκκλησία, χτισμένη στο κέντρο του χωριού και αφιερωμένη στον Άγιο Γεώργιο συνιστούσε τη μόνιμη αναγωγή της ψυχής του πληθυσμού, ήταν η ίδια τους η ψυχή αποθεμένη στη χούφτα του Θεού. Υπήρχε όμως και δεύτερη Εκκλησία στην κορυφή λόφου, αφιερωμένη στην Παναγία. Αυτή λειτουργούσε μόνο κάθε Δεκαπενταύγουστο.

Ήταν Δεκαπενταύγουστο του 1942, όταν θγαίνοντας μετά τη λειτουργία στο προαύλιο του Ναΐσκου βλέπουμε να καταφθάνουν καμιά δεκαριά ένοπλοι, ντυμένοι στα μαύρα, με σταυρωτά φυσεκλίκια. Ζητούν από τον ιερέα να τους ορκίσει. Στον όρκο τους είπανε πως αρχίζουν ένοπλο αγώνα κατά του κατακτητού. Ο αρχηγός ονομαζότανε Άρης.

Δεν χρειάστηκε πολύς καιρός για να καταλάβουμε τη σημασία εκείνης της ορκωμοσίας. Σε λίγο η αρχέγονη ζωή του χωριού αναστατώθηκε από το νέο ρυθμό της ιστορίας. Ορεινό κέντρο ανταρτών, πέρασμα στρατευμάτων, πέρασμα ποικίλων ανθρώπων, επίκεντρο μαχών, στόχος αεροπλάνων και πυροβόλων μεγάλου βεληνεκούς. Κάθε δυο φορές από τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις των Γερμανών. Οι καθοδηγητές έσπερναν με ζήλο τις ιδέες για μια νέα κοινωνία χωρίς πόλεμο, χωρίς εκμεταλλευτές και χωρίς δυστυχία. Κόρωναν οι ψυχές από νέα οράματα ελευθερίας, δικαιοσύνης και παραδεισιακής ευτυχίας. Όλα αυτά ήσαν επικείμενα, αρκεί όλοι να ριχνότουσαν στον αγώνα. Ενθουσιασμοί για τις νίκες, θρήνος για τις ήττες και τους πολλούς νεκρούς.

Η Εκκλησία της Παναγίας τώρα

άνοιγε όχι μόνο το Δεκαπενταύγουστο, αλλά και για τα έκτακτα γεγονότα. Μια φορά έγινε αποθήκη πυρομαχικών. Άλλες φορές γινόταν τόπος οργανωτικών διασκέψεων. Καθόμασταν γύρω στα στασίδια και οι «υπεύθυνοι» ανέλυαν τη «στρατιωτικοπολιτική κατάσταση» και μοίραζαν καθήκοντα.

Αναθυμώμουν με πολλές σπαρταριστές λεπτομέρειες όλα αυτά τα σημαντικά ιστορικά περιστατικά, παρακολουθώντας λειτουργία του Δεκαπενταύγουστου, λίγο μετά τον πόλεμο. Η θουή της αντίστασης είχε αποσυρθεί και το ορεινό τοπίο ξαναέπεσε στην άμνητη γαλήνη. Στον Ναΐσκο της Παναγίας ακουγόταν και πάλι ο λόγος των Προφητών, του Ευαγγελίου, του Παύλου. Είναι στιγμές που απορεί κανείς βαθιά για τη συνταρακτική σημασία πραγμάτων που φαντάζουν αυτονόητα, χωρίς να είναι. Σ' αυτή την ορεινή εσχάτη ακούγεται ο ποιητικός λόγος του Δαυΐδ! Ενώ ο Όμηρος και ο Πλάτων περιορίστηκαν στις διβλιοθήκες των φιλολόγων.

Ο κόσμος κατά καιρούς αναμειχλεύεται από ανατρεπτικά γεγονότα. Πανίσχυρες αυτοκρατορίες καταρρέουν. Από τότε που μίλησαν οι Προφύτες ίσαμε τις ημέρες μας, τί δεν έχει συμβεί σε τούτη τη γωνιά του κόσμου. Πού είναι η πανίσχυρη Βαβυλώνα, που αιχμαλώτισε το περίλειμμα του λαού του Θεού; Πού είναι η αγέρωχη Ρώμη, που σκόρπισε σε στάχτες το Ναό του Σολομώντος; Πού είναι τα χίλια χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας που με το σταυρό και το σπαθί απωθούσε τον βαρβαρισμό; Το σπαθί συνετρίβη, ο σταυρός έμεινε. Πού είναι η ασιανή Οθωμανική Αυτοκρατορία, που το σκότος της το εφώτιζε μόνον η πελιδνή ημισέληνος; Όλα τους έγιναν άχνα ονείρου. Όπως άχνα ονείρου έγιναν και τα πρόσφατα περιστατικά που αναστάτωσαν τη ζωή των ορεισίδιων. Και συνεχίζεται μόνος, ακάματος, ανύστακτος και πάντοτε ζωντανός ο λόγος ο αιώνιος των Προφητών.

Τότε αυτός είναι το κατ' εξοχήν ιστορικό γεγονός. Διότι υπερβαίνει την κοσμική ιστορία του ανθρώπου, η

οποία στο τέλος σωριάζεται σε ερείπια. Είναι αυτός που πνευματοποίησε τον ιστορικό χρόνο, αγγέλλοντας την αιωνιότητα μέσα σε κάθε ψυχή. Πόσες δυνάμεις δεν τον καταπολέμησαν! Όμως νάτος στο Ναύδριο της Παναγιάς, μέσα στις έρημιές του ορεινού συγκροτήματος της Γκιώνας. «Τω καιρώ εκείνω...». Και είναι ο κάθε καιρός - προς θερισμόν ήδη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΛΕΒΙΤΣΗΣ

(Από το βιβλίο του η Ζωή και το Πνεύμα σελ. 142).

ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΤΩΝ ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΙΑΝΩΝ

(το) **αγνάντιο** = μέρος από το οποίο βλέπεις, ή βλέπεις καλά
αδράχων ή αδράζω = αρπάζω
αλαργινός = μακρινός
αλεστικά = η πληρωμή του δικαίωματος του μιλωνά
ανάπαμα = ανάπαυση, ξεκούραση
ανάρια = αραιά (αντ. δασιά)
ανοχιά = η κακή σοδειά
αντάρα = ομίχλη, θολούρα
ανταίνω = συναντώ
αντρόενο = αντρόγυνο
αρηός = αραιός
αδελφοποιός ή θάμης ή σταυραδελφός = είναι γνωστό το παλιό έθιμο, δυο ή περισσότεροι άνδρες, κυρίως νέοι να γίνονται πνευματικοί αδελφοί (= αδελφία δίχως αμαρτία) κατόπιν όρκου ή ιεροτελεστίας κ.λ.π. προσλαμβάνουν συχνά (για να γίνει πιο στεριός ο δεσμός), ένα «κορίτσι απάρθενο» για: σταυραδελφή, βλάμισσα, κ.λ.π., που θα το θεωρήσουν σαν αληθινή αδελφή. Η πνευματική αυτή συγγένεια επεκτείνεται λίγο-πολύ σε όλα τα μέλη των οικογενειών των αδελφοποιητών που λέγονται σταυροπατέρας, σταυρομάννα, κ.λ.π.

Ας σημειωθεί, ότι και τα αδέλφια των αδελφοποιημένων ονομάζονται σαν καταχρηστικά -σταυραδελφοί, βλάμηδες, σταυραδελφές, κ.λ.π., οπότε η ονομασία έχει μια πολύ ελαφρότερη και ευρύτερη έννοια απ' την καθαυτό, την πολύ βαριά κι ιερή. Γι' αυτή την εξ «αντανάκλασης» σταυραδελφσύνη, πρόκειται μεταξύ Διάκου και Ρήνης -κέρνα μας Ρήνη μ' κέρνα μας, κέρνα ως που να φέξει, τί με τηράς σταυραδελφέ τί με τηράς ρε Διάκο». (Τα παραπάνω είναι παρμένα από το βιβλίο της Ειρήνης Σπανωνίδη «Τα τραγούδια της Αγόριανης», έκδοση 1939 σελ. 381, 382).

ΕΙΣΦΟΡΕΣ

1243	Βλάχος Νικόλαος Φ. (Παρόριο) στη μνήμη του αδελφού του Γεωργίου Αντωνίου-Βλάχου	5.000	1278	Τσιρώνη Νίκη Παναγ. στη μνήμη της πεθεράς της Κρυσταλλίας Τσιρώνη	5.000
1244	Τζανέτου Θανάσης και Μαρία	10.000	1279	Δανιήλ Μαρία Ασημ. (Λαμία)	5.000
1245	Δεστούνη - Αλεξίου Αλεξάνδρα (Καναδάς)	8.094	1280	Βλάχος Κώστας Παναγ. (Καρπενήσι) στη μνήμη της μητέρας του Μαρίας Π. Βλάχου	20.000
1246	Αλεξίου Αθανάσιος (Καλοσκοπή)	2.000	1281	Ράπτης Αθανάσιος Ανδ. στη μνήμη των γονέων του	5.000
1247	Μοσχονησιώτης Ιωάννης στη μνήμη των γονέων του	10.000	1282	Παπανικολάου Χρυσούλα Θεοχ. στη μνήμη του πατέρα της Γιάννη Τούμπα	5.000
1248	Βλάχου - Τσάτσα Αικατερίνη (Η.Π.Α.) στη μνήμη της μητέρας της Μαρίας Βλάχου	28.295	1283	Παπανικολάου Παναγιώτης Θεοχ. (Γερμανία) στην μνήμη των παπούδων του Γ. Τούμπα και Παναγιώτη και Παναγιώτη και Γεωργίας Παπανικολάου	5.000
1249	Μπουκουβάλας Απόστολος	2.000	1284	Τσοτύσουρα Χρυσούλα στη μνήμη του Γ. Ποδάρα	2.000
1250	Βλάχος Παναγιώτης Ευαγ. (Καλοσκοπή)	5.000	1285	Καλατζή Ελένη του Ιωάννου (Θεσ/νίκη)	2.000
1251	Θεοχάρης Κώστας Δημ.	5.000	1286	Κουτρούμπα - Παπαγεωργίου Λίτσα (Αυστραλία)	13.000
1252	Ράπτης Ευστάθιος	5.000	1287	Αντωνίου - Δελαπόρτα Έλλη στη μνήμη του πατέρα της Γεωργίου Φ. Αντωνίου	5.000
1253	Σούσουλα - Τσίγα Παρασκευή στη μνήμη του αδελφού της Γιάννη Τσίγα	2.000	1289	Ευγενίδου Φωτ. και Στεφανάκη Δ. στη μνήμη του πατέρα τους Γεωργίου Αντωνίου	5.000
1254	Κυριακής Αθανάσιος (Καλοσκοπή)	1.000	1290	Ραπτοπούλου Ξανθή του Θεμ. στη μνήμη του συζύγου της που συμπληρώθηκαν 10 χρόνια από το θάνατο του των γονέων και των πεθερικών της	7.000
1255	Χριστόπουλος Παναγιώτης	1.000	1291	Κρουτηρα Φιφή	5.000
1256	Χαμηλού Μαρίνα Ιωαν. στην μνήμη του συζύγου της Ιωάννου και αδελφού της Δημητρίου	2.000	1292	Σαϊτη Ευθυμία (χαμηλού Η	5.000
1257	Βοκταλίδης Παναγιώτης	2.000	1293	Χαμηλός Δημ. του Γεωργίου ΗΠΑ	5.000
1259	Δανιήλ Δημήτριος Αρ.	3.000	1294	Μαλιβίτσης Ευθύμιος του Δημ. (Λαμία)	5.000
1260	Δανιήλ Νικόλαος Ιωάν.	5.000	1295	Βλάχος Αθαν. του Δημ. (Γραβιά)	1.000
1261	Δανιήλ Βασίλειος Ιωαν.	10.000	1296	Κάλλης Αρτεμ. Καλοσκοπή	2.000
1262	Χριστίδης Παναγ. Χαρ. (ΗΠΑ) στη μνήμη του πατέρα του	14.147	1297	Πριόβολος Αριστ. του Λουκά	3.000
1263	Χριστίδης Παύλος Χαρ. (ΗΠΑ) στη μνήμη του πατέρα του	14.147	1298	Τομαράς Γεωργ. του Αθαν. Λαμία στη μνήμη του γαμπρού του Βασ. Ζαγαλά	2.000
1264	Μπουκουβάλας Αποστ. Δημ.	2.000	1299	Μαρία Παπαγιαννακοπούλου	5.000
1265	Θειακός Αντώνιος (Λειβαδιά)	30.000	1300	Παναγ. Μαύρος, Σεργούλα Δωρίδας	5.000
1266	Χαμηλός Δημ. Ιωαν. (Λαμία)	5.000			
1267	Αδάμ Ελένη (Λειβαδιά) στη μνήμη των γονέων της	5.000			
1268	Σταθόπουλος Κων/νος στη μνήμη Δημ. Ποδάρα	2.000			
1269	Μπουκουβάλας Ιωάννης Δημ. στη μνήμη των γονέων του	2.000			
1270	Έφορος Γεώργιος αντί μνημοσύνου στην μνήμη των γονέων του	5.000			
1271	Βασιλείου Βασίλειος Γ.	2.000			
1272	Μαλεβίτση Μαριάννα του Αθαν.	5.000			
1273	Τούμπα Ρόλη στη μνήμη του πεθερού της Γιάννη Τούμπα	5.000			
1274	Σκεπετάρη Τασία στη μνήμη του συζ. της	5.000			
1275	Σκουρτιά Ασημίνα Ευθ. στη μνήμη του συζ.	5.000			
1276	Μουκουβάλας Ευθύμιος Γεωργ.	5.000			
1277	Μαλιβίτση Ελένη Αθ. (Θεσ/νίκη) στη μνήμη του συζύγου της	2.000			

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ:

Ο δαίμων του Τυπογραφείου έβαλε και εδώ την ουρά του. Στο προηγούμενο τεύχος (104) έγιναν οι παρακάτω παρατυπίες:

1) Απόδειξη Ν. 1185 (Χασιακός Βασίλειος), γράφτηκε δρχ. 1.000 αντί του ορθού 10.000 δρχ.

2) Απόδειξη Ν. 1186 (Δανιήλ Ηβη), γράφτηκε δρχ. 1.000 αντί του ορθού δρχ. 10.000.

3) Απόδειξη Ν. 1200 (Αντωνίου Φώτης του Αθαν.), γράφτηκε 30.000 αντί του ορθού 3.000 δρχ.

4) Απόδειξη Ν. 1236 γράφτηκε το πατρώνυμο του Χαμηλού Ανδρέα του Θεμ. ενώ το ορθό είναι Θεόδωρος.

Ο ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΣ ΜΗΝΑΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Η αναμονή του Σεπτεμβρίου μας είχε γεμίσει με προσδοκίες και τούτο γιατί ο φτεινός Αύγουστος μας είχε ταλαιπωρήσει με βροχές και συννεφίες.

Ο Σεπτέμβριος όμως είχε πολλές ηλιόλουστες μέρες και οι χαμηλές θερμοκρασίες που επεκράτησαν επέτρεψαν στους χωριανούς μας να μαζέψουν τη λιγοστή τους παραγωγή σε φασόλια, πατάτες και να κατεβάσουν τα μεγάλα τους ραβδιά (λούρους), να τινάξουν τις πελώριες καρυδιές.

Για τρύγο αμπελιών δε μιλάμε, γιατί αυτά τα προσφέραμε για τη «διατροφή» των αγριογούρουνων που μας τα εξαφάνισαν κυριολεκτικά. Έγιναν όμως μεγάλες ετοιμασίες βαρελιών με ξυστριά και συρμάτινες βούρτσες για να υποδεχθούν το θείο κρασί που μας προμηθεύει η Μεγαλοπαναγιά των Θηβών και τα Μεσόγεια, καλά κρασιά λοιπόν. Και καλό χειμώνα.

Ο ΑΘΛΗΤΗΣ

Κυκλοφόρησε το τρίτο φύλλο της τρίμηνης έκδοσης του αθλητικού ομίλου του χωριού μας «Άγγελος Σίμος», με πλούσιες αθλητικές ειδήσεις και τετρασέλιδο σχήμα.

Χαιρετίζουμε με χαρά και ικανοποίηση και αυτό το φύλλο με την πεποίθηση (κουράγιο παιδιά) ότι θα συνεχίσει την έκδοση και θα βοηθήσει στην προβολή και προώθηση των θεμάτων που απασχολούν το χωριό μας.

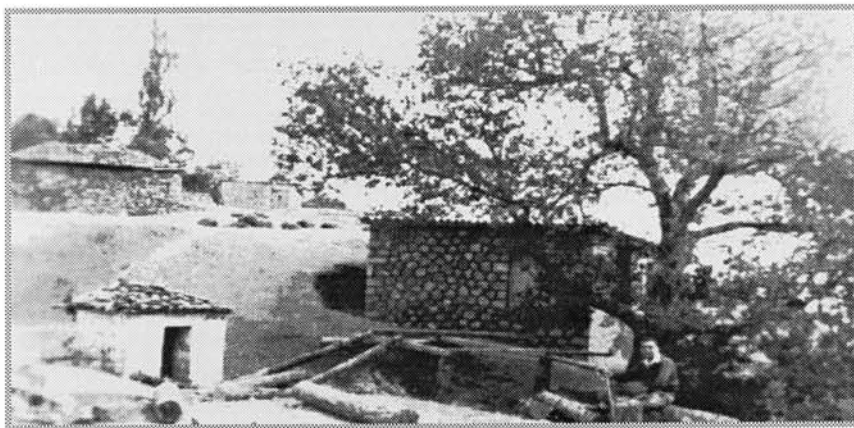
Συγχαρητήρια λοιπόν, καλή επιτυχία και μακροζωία στη νέα εφημερίδα του χωριού μας.

Η ΕΞΥΠΝΗ ΠΙΝΑΚΙΔΑ

Σε πολλές διακλαδώσεις δρόμων οι ταξιδιώτες διαμαρτύρονται για την ανυπαρξία κατατοπιστικών πινακίδων.

Στη στροφή του 51 χιλ. μεταξύ Γραβιάς και Άμφισσας προς τα ορεινά χωριά της Παρνασσίδας υπάρχει το πρόβλημα των πολλών διάσπαρτων και μισοσβυσμένων πινακίδων με συνέπεια να δημιουργούν σύγχυση και ταλαιπωρία σε όσους επιθυμούν να επισκεφθούν τα χωριά Καλοσκοπή, Μαυρολιθάρι, Δρέμισσα, κ.λ.π.

Το πρόβλημα το εντόπισε η χωριανή

Τ' αδάμ τ' αλων

φωτογραφία του 1954 μας την έστειλε ο καθηγητής Χρίστος Λευκαδίτης

μας Ανθούλα Καραγιάννη, που με την ευαισθησία που τη διακρίνει για τα θέματα του χωριού, ζήτησε από τη Νομαρχία Φωκίδας να τοποθετηθεί στο χώρο της στροφής αυτής μια και μόνο πινακίδα στην οποία να αναγράφονται όλα τα χωριά και μάλιστα με τις χιλιομετρικές τους αποστάσεις.

Την ωραία της πρόταση η κυρία Καραγιάννη, την είχε από καιρό κάνει γνωστή, στους αρμόδιους, βρήκε όμως την ευκαιρία να την προβάλει πιο έντονα την ημέρα (13/8/1997), που ο Νομάρχης επισκέφθηκε το χωριό για να μας προσκαλέσει να συμμετάσχουμε στο συλλαλητήριο, για τη διεκδίκηση του 6% στο Μόρνο, όπου κυριολεκτικά, του έγινε «τσιμπούρι» και ο κ. Νομάρχης το κράτησε... υπό σημείωση...

Υποβάλλουμε και εμείς την παράκληση στον κ. Νομάρχη γιατί νομίζουμε ότι η δαπάνη για να ξεπεραστεί το πρόβλημα είναι ελάχιστη για τον προϋπολογισμό της Νομαρχίας, μπροστά στο γόητρο που θα αποκτήσει με την τοποθέτηση μιας έξυπνης πινακίδας που θα δείχνει τη σωστή κατεύθυνση του δρόμου στους περαστικούς.

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

— Ο Γιάννης Παναγ. Μαλεβίτσας (Σουπογιάννης), πήρε το πτυχίο του Μηχανολόγου Μηχανικού του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Την έφεση και την αγάπη του Γιάννη, στη μόρφωση και τα γράμματα την είχαμε επισημάνει από τα μαθητικά του ακόμη χρόνια γιατί οι καθηγητές στα σχολεία της Νέας Σμύρνης μας μιλούσαν με πολύ επαινετικά λόγια. Συγχαρητήρια Γιάννη. Οι θείοι σου, και τα ξαδέλφια σου εύχονται

να τελειώσεις με το καλό και τις στρατιωτικές σου υποχρεώσεις και να έχεις μια καλή σταδιοδρομία.

— Επιτυχίες όμως είχε και η Ευγενία Νικολ. Αυγερινού (κόρη του πρώην Προέδρου του Συνδέσμου μας). Πήρε με πολύ καλή επίδοση το πτυχίο της Χημικού από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (ορκίστηκε 18.7.1997). Είσαι άξια συγχαρητηρίων Ευγενία. Εμείς σου ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

— Η Μαρία Λευκαδίτη του Θεοφάνη πρώτη στην Ανώτερη Παιδαγωγική Σχολή. Της ευχόμαστε λαμπρό μέλλον.

Και πάλι θυμίζουμε, στους εκλεκτούς μας επιστήμονες, ότι οι πόρτες του Συνδέσμου μας, είναι πάντα ανοικτές και τους περιμένουν.

«ΦΩΚΙΔΑ - ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ

ΣΤΟ ΜΥΘΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ»

Τη Δευτέρα 15/9/1997 όσοι είχαν ανοιχτό το κανάλι της ET2 στις 17.30 απόλαυσαν ένα θαυμάσιο οδοιπορικό σε σκηνοθεσία Αργύρη Αντωνόπουλου που έφερε στην επιφάνεια τις απεριόριστες ομορφιές της χώρας μας και αποκάλυψε την όμορφη Ελλάδα της Ρούμελης. Μολονότι οι λήψεις από το χωριό μας ήταν λιγοστές, είδαμε τον ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου, το εκκλησάκι της Αγίας Ελένης καθώς και εικόνα από την είσοδο του χωριού, δεν αναφέρει το όνομα Καλοσκοπή.

Μήπως η Νομαρχία μας που είχε την ευθύνη της προβολής του οδοιπορικού έσθησε το όνομα του χωριού μας από το χάρτη πριν ακόμα κατατεθεί το σχέδιο νόμου για τις συνενώσεις «Καποδίστριας».